

PROJEKTOWANIE i DORADZTWO w OCHRONIE ŚRODOWISKA

90-613 Łódź, ul. Gdańska 91/93
[e-mail:biuro@atmoprojekt.eu](mailto:biuro@atmoprojekt.eu)

tel.(42) 636-50-51; 636-50-81
<http://www.atmoprojekt.eu>

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku”

Łódź, 30 maja 2019 r.

Wnioskodawca:

Starostwo Powiatowe w Kutnie

ul. Kościuszki 16

99-300 Kutno

Wykonawca:

Opracował Zespół pod kierownictwem: mgr Grażyny Porwańskiej

ZAŁĄCZNIKI:

Płyta cd

Spis treści

1. Wstęp	1
2. Materiały i dokumenty wyjściowe	1
3. Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami	2
4. Ogólna charakterystyka	12
4.1 Geomorfologia i geologia	13
4.2 Gleby	16
4.3 Klimat	17
4.4 Lasy i tereny zieleni	17
4.5 Surowce naturalne	19
4.6 Wody powierzchniowe i podziemne	19
4.7 Formy ochrony przyrody	21
5. Metoda analizy i oceny zastosowana przy sporządzaniu prognozy	37
6. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	38
7. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych	74
8. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	76
9. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	82
10. Rozwiązania chroniące środowisko	92
11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy	94
12. Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	95
13. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	96
14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	97

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku”. Opracowanie wykonano w oparciu o art. 46 pkt 2, art. 51 oraz art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 ze zm.).

Starosta Kutnowski uzyskał uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku” od Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi przy piśmie z 10 maja 2019 r. znak: ŁPWIS.NSOZNS.9022.1.229.2019.JOK oraz od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi przy piśmie z 9 maja 2019 r. znak: WOOŚ.410.132.2019.AJa. Przedmiotowy dokument tj. prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku” został opracowany zgodnie z ww. uzgodnieniami.

2. Materiały i dokumenty wyjściowe

Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano następujące źródła informacji:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020;
- Program ochrony środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017 - 2020 z perspektywą do 2024;
- Plan gospodarki odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2016 - 2022;
- Strategia Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015- 2020;
- inne strategiczne dokumenty dotyczące terenu powiatu kutnowskiego;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2014 roku”,
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 roku”,
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2016 roku”,
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2017 roku”.

3. Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Program ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku po uchwaleniu będzie podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu kutnowskiego. Według założeń przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie, jakim jest program ochrony środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele, kierunki interwencji i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień.

Sporządzony program zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska powiatu kutnowskiego, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Program wspomaga dążenie do uzyskania na terenie powiatu kutnowskiego sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla program ochrony środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r., poz. 799 ze zm.), dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje ocenę stanu środowiska w poszczególnych obszarach interwencji oraz omówienie kierunków interwencji zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego w polityce powiatu kutnowskiego w odniesieniu m.in. do: ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów, zasobów przyrodniczych oraz zagrożenia poważnymi awariami.

W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb w zakresie ochrony środowiska,

w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów, kierunków interwencji i zadań umożliwiających ich realizację.

Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę zadań inwestycyjnych jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu kutnowskiego do roku 2024.

Reasumując, w niniejszym dokumencie przedstawiono cele główne, kierunki interwencji i zadania dla powiatu kutnowskiego w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Ich realizacja złoży się na wypełnianie zadań określonych w programie ochrony środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 oraz innych dokumentów strategicznych, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju całego obszaru. Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych kierunków interwencji, powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań ekologicznych, które określono szczegółowo w harmonogramie realizacyjnym programu ochrony środowiska. Wiele z zaproponowanych zadań w założeniu powinno być realizowanych właśnie przez Powiat Kutnowski lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Przedmiotowe dokumenty to:

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – przyjęta uchwałą Rady Ministrów Nr 157 z dnia 25 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020 (M. P. z 2012 r., poz. 882) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro. Fundusze UE mogą stanowić istotne źródło finansowania działań rozwojowych, wymagać jednak będą zaangażowania krajowych środków publicznych.

Zgodnie z dokumentem w najbliższych latach kluczowe będzie pogodzenie konieczności równoważenia finansów publicznych i zwiększania oszczędności, przy jednoczesnej realizacji rozwoju opartego na likwidowaniu największych barier rozwojowych, ale też rozwoju w coraz większym stopniu opartego na edukacji, cyfryzacji i innowacyjności. Szczególnie ważne będzie przeprowadzenie zmian systemowych,

kompetencyjnych i instytucjonalnych sprzyjających uwolnieniu potencjałów i rezerw rozwojowych, a także środków finansowych.

ŚSRK wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. ŚSRK stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Ma to tym większe znaczenie, że w proponowanym w regulacjach prawnych modelu programowania europejskiej polityki spójności na lata 2014-2020 znacznie zmodyfikowano system programowania; nie występuje w nim dokument krajowy typu Narodowego Planu Rozwoju czy też Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia. ŚSRK tworzy, więc zasadnicze ramy dla interwencji strukturalnej w Polsce, podejmowanej w ramach poszczególnych polityk europejskich w kolejnym okresie programowania 2014-2020. Wzmacnia, zatem znaczenie polityki spójności jako instrumentu realizacji celów narodowych, przy zachowaniu solidarności europejskiej.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, swoistych "wąskich gardeł", w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione będą stymulowały rozwój.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 – strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań. W systemie realizacji polityki rozwoju pełni rolę najważniejszego planu działania władz samorządowych.

„Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020”, uchwalona przez Sejmik Województwa Łódzkiego w styczniu 2006 roku, zakładała skoncentrowanie działań prorozwojowych w 14 obszarach priorytetowych zgrupowanych w 3 sferach:

- w sferze społecznej: wiedza i kompetencje, jakość życia, polityka społeczna, społeczeństwo obywatelskie,
- w sferze ekonomicznej: dostępność, baza gospodarcza, społeczeństwo informacyjne, obszary wiejskie, rynek pracy, wizerunek,
- w sferze funkcjonalno-przestrzennej: system osadniczy, ład przestrzenny, tożsamość regionalna, ochrona środowiska.

Dzięki wykorzystaniu dostępnych środków finansowych, krajowych, jak i zagranicznych, możliwa była m. in. poprawa sytuacji w zakresie dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej regionu, rozwój nowoczesnej bazy gospodarczej oraz zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji. Stało się to podstawą budowania sprawnego rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu a także wpłynęło na wzrost konkurencyjności województwa w skali kraju.

Duże znaczenie prorozwojowe odgrywały również główne działania skierowane bezpośrednio do obszarów wiejskich m. in.: poprawa wyposażenia technicznego wsi i gospodarstw rolnych, wspieranie rozwoju produkcji rolnej, przemysłu rolno-spożywczego oraz stymulowanie działalności pozarolniczej i procesów restrukturyzacji obszarów wiejskich. Wpłynęły one na zmniejszenie różnicowań i wyrównywanie szans rozwojowych w województwie a także pozwoliły na efektywne włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwoju regionalnego.

Działania podejmowane w sferze społecznej, m. in. w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, kultury, sportu, turystyki i rekreacji a także kształtowania społeczeństwa obywatelskiego i wzrostu integracji społecznej, przyczyniły się do podniesienia poziomu wykształcenia mieszkańców województwa, podniesienia poziomu jakości życia oraz zmniejszenia skali wykluczenia społecznego i wzrostu poziomu aktywności społecznej.

W sferze funkcjonalno-przestrzennej realizowano główne działania dotyczące m. in. ochrony środowiska. Odnotowano poprawę sytuacji województwa łódzkiego przede wszystkim w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami, co przyczyniło się do poprawy warunków życia mieszkańców regionu.

Strategia Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015- 2020 – to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd powiatu, który określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze powiatu. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności powiatu do standardów europejskich. Niniejszy dokument strategiczny daje również podstawę do opracowania i wdrożenia na terenie powiatu projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. W Strategii Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015-2020 powiat otrzymał nową misję oraz wizję rozwoju. Zmieniły się również zapisy na poziomie kierunków działań i celów strategicznych.

W Strategii Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015–2020 można wyróżnić dwie zasadnicze części, tj.: część 1 –Diagnozę strategiczną powiatu kutnowskiego oraz część 2 –Strategię Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015-2020.

Pierwsza z części ma na celu zobrazowanie potencjału społeczno-ekonomicznego powiatu kutnowskiego w kontekście głównych kierunków jego rozwoju, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania środowiskowo-infrastrukturalne powiatu. Diagnoza strategiczna powiatu kutnowskiego jest podstawowym punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i celów operacyjnych.

Druga część strategii została opracowana na podstawie wniosków z diagnozy strategicznej i zawiera konkretny plan działania powiatu kutnowskiego do 2020 roku, w którym określone zostały następujące elementy: misja, wizja rozwoju, wartości kluczowe, cele strategiczne. W tej części wykorzystano metodę Strategicznej Karty Wyników (Balanced Scorecard), która służy określeniu celów strategicznych w ramach czterech zasadniczych perspektyw: perspektywy klienta (interesariusza), perspektywy finansowej (budżetowej), perspektywy procesów wewnętrznych oraz perspektywy rozwoju. Biorąc pod uwagę każdą z tych perspektyw zdefiniowano cele strategiczne, które mają posłużyć realizacji wizji rozwoju powiatu kutnowskiego.

Cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych.

I. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności:

- 1. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:**
 - a.** Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - b.** Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - c.** Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - d.** Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - e.** Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - f.** Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,

2. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:
 - a. Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
 - b. Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
 - c. Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - d. Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
3. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski:
 - a. Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

II. Strategia Rozwoju Kraju 2020:

1. Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo:
 - a. Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - b. Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,
2. Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka:
 - a. Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki:
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
 - b. Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych:
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
 - c. Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko:
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,

- ii. Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - iii. Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
 - iv. Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
 - v. Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu,
 - d. Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu:
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
 - ii. Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
 - iii. Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich,
- 3. Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:**
- a. Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych:
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
 - b. Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:
 - i. Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
 - ii. Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
 - iii. Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
 - iv. Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

III. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”:

- 1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:
 - a. Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
 - b. Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,

- c. Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- d. Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- 2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:
 - a. Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - b. Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,
 - c. Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - d. Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
 - e. Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
- 3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska:
 - a. Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
 - b. Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
 - c. Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
 - d. Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
 - e. Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

IV. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku):

- 1. Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego:
 - a. Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
 - b. Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

V. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie:

- 1. Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów :
 - a. Kierunek działań 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych:

- i. Działanie 1.1.1. Warszawa – stolica państwa,
 - ii. Działanie 1.1.2. Pozostałe ośrodki wojewódzkie,
- b. Kierunek działań 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi:
 - i. Działanie 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
 - ii. Działanie 1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
 - iii. Działanie 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
- c. Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne:
 - i. Działanie 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
 - ii. Działanie 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.
- 2. Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych:
 - a. Kierunek działań 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - i. Działanie 2.2.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - ii. Działanie 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
 - b. Kierunek działań 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
 - c. Kierunek działań 2.4. Przewyższanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
 - d. Kierunek działań 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

VI. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

- 1. Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
 - a. Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

VII. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020:

1. Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego:
 - a. Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej:
 - i. Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

VIII. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku:

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej:
 - a. Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
 - b. Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,
2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - a. Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b. Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,
3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła:
 - a. Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
 - a. Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw”
 - a. Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,

- b. Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
 - c. Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
 - d. Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
 - e. Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,
6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii”
- a. Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko”
- a. Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - b. Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
 - c. Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
 - d. Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,
 - e. Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

4. Ogólna charakterystyka

Powiat kutnowski położony jest w centrum kraju, w północnej części województwa łódzkiego, zajmując powierzchnię 887 km² (GUS, dane na dzień 31.12.2016 r.), co stanowi ok. 4,9% powierzchni województwa łódzkiego. Graniczy z dwoma powiatami województwa łódzkiego: łęczyckim oraz łowickim oraz trzema województwami:

mazowieckim (powiat gostyniński), kujawsko-pomorskim (powiat włocławski) oraz wielkopolskim (powiat kolski). Powiat kutnowski jest jednostką administracyjną utworzoną w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Kutno.

W skład powiatu kutnowskiego wchodzi 11 gmin:

- gmina miejska: miasto Kutno,
- gminy miejsko - wiejskie: gmina Krośniewice oraz gmina Żychlin,
- gminy wiejskie: gmina Kutno, gmina Bedlno, gmina Dąbrowice, gmina Krzyżanów, gmina Łanięta, gmina Nowe Ostrowy, gmina Oporów, gmina Strzelce.

Zgodnie z danymi GUS w 2017 roku powiat kutnowski zamieszkiwało 98018 osób, z czego 50915 stanowiły kobiety i 47103 mężczyźni. W miastach mieszka 57227 osób, a tereny wiejskie zamieszkuje 40791 osób.

Gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 111 osób/km². Ludność w wieku przedprodukcyjnym - 15396 osób, produkcyjnym - 59590, a poprodukcyjnym - 23032 osoby. Na przestrzeni lat zauważalny jest rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym przy dość stałym poziomie osób w wieku produkcyjnym. Najniższy przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w Łodzi (–5,45‰) i w powiecie kutnowskim (–4,68‰), (dane GUS za 2017). W świetle prowadzonych wieloletnich analiz demograficznych powiat kutnowski uznany został za obszar problemowy, gdzie widoczna jest koncentracja niekorzystnych procesów demograficznych.

Na przestrzeni lat zauważalny jest spadek bezrobocia: w 2015 roku - 14,2 %, w 2017 roku – 9,5%, choć nadal stopa bezrobocia jest wyższa niż średnia województwa (6,7%).

4.1 Geomorfologia i geologia

Zdecydowana większość terenów powiatu kutnowskiego znajduje się na terenie mezoregionu Równiny Kutnowskiej, jedynie gmina Dąbrowice położona jest na Nizinie Południowowielkopolskiej, wchodząc w skład mezoregionu Wysoczyzny Kłódawskiej.

Obszar powiatu kutnowskiego leży w obrębie odcinka kutnowskiego paraantyklinorium środkowopolskiego i jego północno-wschodniego skłonu ku niecce warszawskiej. Strukturę tę budują osady permo-mezozoiczne i kenozoiczne, które w następstwie ruchów tektonicznych fałdowych, solnych i dysjunktywnych uległy przekształceniu i przemieszczeniu. W centralnej części tego obszaru znajduje się antyklina Wojszyc, która stanowi półprzebijający się słup solny, zbudowany z soli cechsztyńskich cyklotemów PZ4 i PZ3, usytuowany w podłożu utworów mezozoicznych. Na zachód od tej

strefy występuje wysad solny Łanięta, gdzie utwory mezozoiczne zostały przebite przez utwory cechsztynu i występują na powierzchni podczwartorzędowej.

Odcinek kutnowski paraantyklinorium środkowopolskiego przecinają dwa systemy uskoku: jeden o kierunku północny wschód – południowy zachód (rejon Głogowca oraz Malewa-Krzyżanowa) i drugi o kierunku północny zachód – południowy wschód (rejon Długoleka - Kozia Góra i Stodółki – Krzyżanówek), których powstanie spowodowało blokową budowę utworów mezozoicznych oraz różnice w zaleganiu ich stropu. W strefach obniżenia bloków znacząco wzrasta miąższość utworów kenozoiku, a w strefach ich wyniesienia lokalnie zerodowane są osady paleogenu i neogenu.

Najstarszymi utworami budującymi podłoże geologiczne terenu powiatu kutnowskiego są, rozpoznane głębokim otworem wiertniczym Kutno IG-2, osady permu – czerwonego spągowca, wykształcone jako lądowe skały osadowe: piaskowce, piaski, zlepieńce, brekcje oraz skały wulkaniczne np. bazalty, tufy. Porowate osady lądowe tego okresu mogą stanowić skały zbiornikowe dla złóż ropy naftowej i gazu. Wyniki badań osadów czerwonego spągowca w otworze wiertniczym Kutno IG-2 w Gołębiewie Nowym nie potwierdziły występowania w tym rejonie zbiornika gazu ziemnego umożliwiającego eksploatację surowca na skalę przemysłową.

Osady górnego permu - cechsztynu, reprezentowane są przez ewaporaty cyklotemów PZ4 i PZ3 – ility, sole kamienne i potasowe oraz anhydryty, o łącznej miąższości ok. 509 m. Salinarne osady cechsztynu występujące na terenie powiatu kutnowskiego mogą być wykorzystane jako podziemne zbiorniki służące do magazynowania CO₂.

Mezozoik reprezentują osady triasu, jury i kredy, zostały one rozpoznane w profilach głębokich wierceń badawczych Kutno IG-1, Kutno IG-2, Wojszyce IG-1/1a, Wojszyce IG-3, Wojszyce IG-4, Głogowiec IG-1, Żychlin IG-1, Krośnice IG-1.

Trias dolny (piaskowiec pstry dolny, środkowy i ret) to kompleks szarzielonych mułowców, brunatnych iłowców, piaskowców dolomitycznych, wapieni i margli, osiągający miąższość około 1847 m.

Trias środkowy (kajper dolny i wapień muszlowy) tworzą ciemnoszare mułowce, iłowce, szare margle i anhydryty, o miąższości 142 m.

Trias górny (kajper górny i retyk) reprezentują jasnoszare piaskowce, brunatne iłowce i jasnoszare anhydryty, o miąższości około 596 m.

Osady triasu występujące na obszarze powiatu kutnowskiego osiągają sumaryczną miąższość około 2585 m.

Jurę reprezentują utwory jury dolnej, jury środkowej i jury górnej.

Osady jury dolnej to iłowce i mułowce z piaskowcami, o miąższości około 1314 m.

Jurę środkową reprezentują ciemnoszare iłowce, mułowce i piaskowce oraz jasnoszare wapienie dolomityczne, mające miąższość 1104 m.

Utwory jury górnej (oksford, kimeryd, portland) ukazują się na powierzchni podkenozoicznej terenu w centralnej części antykliny Wojszyc i osiowej partii struktury solnej Łaniań, gdzie są częściowo zerodowane, pełny profil utworów występuje na północno-wschodnim skłonie antyklinorium kutnowskiego, ich miąższość wynosi około 875 m. Utwory jury górnej powstawały w facji morskiej, reprezentują je białe, beżowe i szare wapienie, wapienie margliste, wapienie oolitowe, wapienie dolomityczne oraz szare margle, łupki margliste. Osady te zawierają faunę przewodnią: małże, ramienionogi, koralowce i amonity.

Osady jury występujące na obszarze powiatu kutnowskiego osiągają sumaryczną miąższość około 3293 m. W okolicach miasta Kutna, Głogowca, Kter i Krzyżanowa oraz na wschód i południowy wschód od miasta Żychlina utwory jury leżą bezpośrednio pod utworami czwartorzędowymi.

Utwory kredy dolnej reprezentowane przez serie osadów lądowych - iłowce, ily piaszczyste z syderytami, ciemnoszare iłowce z wkładkami piaskowców, leżą niezgodnie na osadach jurajskich. Kolejne piętra kredy górnej, będące osadami morskimi, leżą zgodnie i są reprezentowane przez różnego rodzaju wapienie, wapienie margliste i margle.

Kompleks skał permo-mezozoicznych pokrywają utwory młodsze ery kenozoicznej, czyli paleogenu, neogenu i czwartorzędu.

Na przełomie okresu paleogenu i neogenu w kolejnych silnych fazach górotwórczych orogenezy alpejskiej, powstały liczne uskoki, tworzące rowy i zręby tektoniczne w obrębie ukształtowanego już paraantyklinorium kujawskiego i przyległych doń niecek.

Paleogen reprezentują rumosze i gliny zwiertzelinowe oraz osady oligocenu wykształcone jako ciemnoszare ily piaszczyste. Osady neogenu to, utworzone w miocenijskim jeziorzysku i rzekach, szare piaski, piaskowce, oraz brunatne mułki, piaski z węglem brunatnym oraz ily brunatne, zielone i pomarańczowe. Najmłodszym okresem ery kenozoicznej jest czwartorzęd, dzielący się na epokę lodowcową – plejstocen oraz holocen. Osady czwartorzędu występują powszechnie na powierzchni terenu powiatu kutnowskiego, zalegają niezgodnie na starszych utworach jury, kredy oraz paleogenu i neogenu (niezgodność erozyjna), charakteryzują się zmienną miąższością i genezą. Najstarszymi utworami czwartorzędowymi, zachowanymi w głębokich obniżeniach

starszego podłoża są osady rzeczne interglacjału kromerskiego (piaski i mułki) oraz osady glacialne (gliny zwałowe) i wodnolodowcowe (piaski, żwiry) zlodowaceń południowopolskich (zlodowacenia nidy i sanu), mają one niewielką miąższość, zostały zniszczone przez procesy związane z kolejnymi nasunięciami młodszych lądolodów. Osady interglacjału mazowieckiego reprezentują piaski i żwiry rzeczne oraz piaski torfiaste facji limnicznej. Powszechnie w profilach wierceń i na powierzchni terenu powiatu kutnowskiego występują osady zlodowaceń środkowopolskich (zlodowacenia odry i zlodowacenia warty), są to utwory glacialne: gliny zwałowe, piaski gliniaste, utwory morenowe gliny z głazami i głazikami, żwirami, piaskami i mułkami, tworzące tzw. „morenę kutnowską”, powstałe w fazie recesji lądolodu warty oraz osady wodnolodowcowe, osadzone przez wody roztopowe, piaski i żwiry. Osady ciepłego okresu interglacjału eemskiego to piaski i mułki jeziorne oraz piaski rzeczne. Najmłodsze zlodowacenie Wisły reprezentują na tym terenie utwory wodnolodowcowe i rzeczne - piaski i mułki, które tworzą stożki napływowe i tarasy nadzalewowe oraz utwory wietrzeniowe - eluwia glin zwałowych i piaski eoliczne. Najmłodszymi utworami są holocenyjskie osady występujące w dolinach rzek, cieków okresowych oraz zagłębień wieloodpływowych w postaci: torfów, kredy jeziornej, namułów oraz piasków i żwirów rzecznych.

Na terenie powiatu kutnowskiego udokumentowano złoża kopalin dla potrzeb drogownictwa i budownictwa - kruszywa naturalne (piaski i żwiry), surowce ilaste ceramiki budowlanej (mułki zastoiskowe) i wapienie oraz udokumentowano złoża soli kamiennej „Łanięta”.

Na części terenu powiatu kutnowskiego znajdują się udokumentowane wierceniami obszary występowania wód termalnych. Zbiorniki wód termalnych, które są perspektywiczne i mogą być wykorzystywane do pozyskania energii geotermalnej, znajdują się w utworach kredy dolnej, jury dolnej, górnego triasu i dolnego triasu.

4.2 Gleby

Dominującą formą gospodarki na terenie powiatu kutnowskiego jest rolnictwo. Według danych na dzień 1 stycznia 2018 r. w strukturze gruntów dominują użytki rolne, które stanowią 87,3% powierzchni powiatu. Lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują około 5,4% powierzchni powiatu. (dane Łódzkiego Urzędu Statystycznego za rok 2017).

Gleby na terenie powiatu charakteryzują się wysoką przydatnością rolniczą, ok. 88,51% to grunty orne. Dominującymi typami gleb są gleby brunatne, czarne i ziemie szare.

Niekorzystnym zjawiskiem zauważalnym na szeroką skalę jest zwiększająca się powierzchnia gruntów kwaśnych. W zakwaszeniu gruntów uprawnych duży udział mają nawozy mineralne. Duża wrażliwość środowiska wynika zarówno z cech środowiska geograficznego rejonu, jak i skutków oddziaływania człowieka na środowisko naturalne.

Na podstawie prowadzonego monitoringu chemizmu gleb na tle całego województwa łódzkiego powiat kutnowski wyróżnia się najniższym udziałem gleb kwaśnych w glebach ogółem - 38% (gleby bardzo kwaśne i kwaśne).

Większość terenów rolnych w powiecie kutnowskim jest zmeliorowana. Melioracje wodne służą regulowaniu stosunków wodnych w glebie w celu poprawy produktywności gruntów rolnych i są elementem systemu wodnego, kształtującego obieg wody. Utrzymywanie tych urządzeń należy do właścicieli gruntów, bądź do spółki wodnej, jeżeli istniejące urządzenia są objęte jej terytorialną działalnością.

4.3 Klimat

Klimat powiatu kutnowskiego zbliżony jest do klimatu panującego na obszarze nizinnyj Polski. Zaznaczony jest tu wpływ zarówno mas powietrza kontynentalnego, jaki oceanicznego, co powoduje charakterystyczną dla tego obszaru zmienność pogody.

Powiat położony jest w strefie najniższych opadów w Polsce, które kształtują się na poziomie ok. 550 mm rocznie. Najwięcej opadów występuje w okresie letnim, zwłaszcza w lipcu. Najniższe opady notuje się natomiast w miesiącach zimowych. Charakterystyczna dla terenu jest również mała ilość występujących burz, natomiast coraz częściej pojawiają się wichury i drastyczne zmiany pogody.

Pokrywa śnieżna zalega średnio ok. 39 dni w roku. W rejonie występuje znaczne zachmurzenie, tj. od 50% (wrzesień) do 80% (grudzień), w zależności od pory roku. Dominują wiatry zachodnie, umiarkowane lub łagodne. Średnia prędkość wiatru wynosi 3,4 m/s. Najsilniejsze wiatry notuje się w okresie zimowym, najsłabsze w okresie letnim. Średnia roczna temperatura wynosi 8°C, dla lipca 18°C, a dla stycznia - 2°C.

4.4 Lasy i tereny zieleni

Powiat kutnowski od lat charakteryzuje się jedną z najniższych lesistości w skali kraju i mimo stopniowego wzrostu powierzchni zalesionych lesistość powiatu wynosi tylko 5,0% (ok. 4597 ha). Przeważająca ilość lasów znajduje się w zarządzie Lasów

Państwowych, lasy prywatne mają powierzchnię około 704 ha. W lasach występujących na terenie powiatu kutnowskiego przeważają następujące typy siedliskowe: las mieszany świeży, las świeży las wilgotny, bór mieszany świeży, bór świeży i ols. W celu zachowania dobrego stanu lasu konieczne jest prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, czyli wykonywanie zadań zmierzających do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego. Ze względu na dominację drzewostanu sosnowego oraz dębowego niezbędna jest ochrona lasu, ponieważ te drzewostany nie mają naturalnej odporności. Szkody powodowane są zarówno przez czynniki abiotyczne jak i biotyczne. Do tych pierwszych zaliczyć można silne wiatry powodujące przewracanie oraz łamanie się drzew. Do czynników biotycznych zalicza się głównie grzyby patogeniczne (opieńka miodowa, huba korzeni), a także szkodliwe działanie owadów takich jak: brudnica mniszka, zwójka zieloneczka czy kornik drukarz. Realizuje się to poprzez: ochronę mrowisk, wykorzystywanie pułapek feromonowych oraz klasycznych, zabiegi mechaniczne czy wycinkę drzew poważnie pokrytych szkodnikami. Kolejnym elementem ochrony lasu jest zabezpieczanie upraw przed zwierzyną. Celem ograniczenia szkód wywołanych przez zwierzynę grodzi i palikuje się uprawy oraz zabezpiecza się je repelentami.

W oparciu o dane GUS za 2017 rok parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej (miasta i wsie) zajmują powierzchnię 198,40 ha, co stanowi 0,2% powierzchni ogółem. Wśród ww. powierzchni zielonych wyróżniono następujące formy:

- parki spacerowo – wypoczynkowe ogółem- ilość – 12, powierzchnia – 85,10 ha;
- zieleńce - 22 szt., pow. 16,46 ha;
- zieleń uliczna ogółem - 30,10 ha;
- cmentarze - 29 szt., 52,90 ha;
- lasy gminne - 16,80 ha.

Zgodnie z bazą danych dostępnych w GUS w 2017 roku dokonano w miastach i wsiach powiatu kutnowskiego nasadzeń drzew w ilości 847 sztuk oraz krzewów w ilości 4728 szt., a ubyło 603 szt. drzew i 150 krzewów. Zauważalne jest w skali powiatu przywracanie wartości estetycznych i przyrodniczych terenów wypoczynkowo – rekreacyjnych. Przykładem może być stopniowe zagospodarowywanie terenów przy rzece Ochni w Kutnie skutkujące powstaniem nowego urządzonego terenu zieleni miejskiej czy też prace rewitalizacyjne w istniejących parkach miejskich.

4.5 Surowce naturalne

Na terenie powiatu kutnowskiego znajduje się ok. 40 udokumentowanych i zarejestrowanych złóż surowców mineralnych. Udokumentowana baza surowcowa na terenie powiatu obejmuje kopaliny zaliczane do grupy surowców skalnych, wśród których przeważającą większość stanowią złoża piasków i żwirów. Na terenie powiatu występują 3 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz pozabilansowe złożo wapieni dla przemysłu wapienniczego – obecnie nie są one wykorzystywane. Ponadto rozpoznano jedno złożo soli kamiennej zlokalizowane na obszarze gminy Łanięta.

4.6 Wody powierzchniowe i podziemne

Powierzchnia wód powierzchniowych wynosi zaledwie 0,27% w stosunku do powierzchni powiatu. Niemal w całości powiat położony jest w zlewni rzeki Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Sieć hydrograficzna osnuta jest wokół Bzury, będącej dopływem Wisły. W bardzo nieznacznej powierzchni obszar powiatu położony jest w zlewni Odry, w regionie wodnym Warty.

W południowej części powiatu przepływa największa z rzek - Bzura, do której uchodzi większość pozostałych cieków, za wyjątkiem Skrwy Lewej, będącej bezpośrednim, dopływem Wisły i marginalnego fragmentu regionu należącego do zlewni Warty. Długość rzeki w powiecie wynosi ok. 20,20 km, przepływa ona przez gminę Krzyżanów i Bedlno. Bzura płynie Pradolina Warszawsko – Berlińską, stanowiącą obszar NATURA 2000i na całym odcinku przechodzącym przez powiat jest ciekem uregulowanym. Naturalnym zjawiskiem dla tej rzeki są zalewy łąk torfowych i nieużytków. Jej zalaniem zagrożone są tereny przyległych użytków zielonych zlokalizowane w gm. Krzyżanów.

Rzeka Ochnia jest najdłuższym, lewostronnym dopływem Bzury (ok. 48,5 km), jej długość w powiecie wynosi ok. 37,2 km. Przepływa przez gminy: Nowe Ostrowy, Kutno, m. Kutno, Krzyżanów. W granicach miasta Kutno istnieje obszar potencjalnego zalewu, obejmujący śródmieście i ulice przyległe do rzeki.

Śludwia jest lewostronnym dopływem Bzury o długości ok. 46,8 km. Wypływa z łąk koło wsi Długołęka, gm. Strzelce i płynie przez Równinę Kutnowską przepływając przez trzy gminy powiatu kutnowskiego: Strzelce, Oporów, Żychlin (ok. 30 km) . Zlewnia rzeki w powiecie wynosi 205,2 km², z czego 64,9 km² znajduje się w gm. Oporów, a 76,4 km² w gm. Żychlin (wg danych rozporządzenia Nr 32/2015 dyrektora RZGW w Warszawie z dn. 16.11.2015r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód zlewni rzeki Śludwi– utraciło moc 31.12.2017r.).

Skrwa Lewa jest lewobrzeżnym dopływem Wisły o długości całkowitej 45,2 km. W powiecie kutnowskim przepływa w swoim początkowym biegu przez gminę Łanięta, na odcinku ok. 5,2 km.

Na terenie powiatu kutnowskiego występują trzy piętra wodonośne o znaczeniu użytkowym: jurajskie, trzecio- i czwartorzędowe.

W obrębie jurajskiego piętra wodonośnego występują dwa poziomy wodonośne: piętro środkowojurajskie oraz górnójurajskie. Poziomy te występują w obrębie jurajskiego zbiornika wód podziemnych GZWP 226 Krośniewice-Kutno, usytuowanego w południowo - zachodniej części powiatu.

Wody środkowojurajskie, często zawierają dużą ilość jonu chlorowego (do 700mg/dm^3), a całkowita mineralizacja nierzadko przekracza 1000mg/dm^3 . Zawartość związków manganu i żelaza często przekracza dopuszczalne wartości. Mimo tego w południowych częściach powiatu jest to poziom użytkowy.

Użytkowe wody piętra górnójurajskiego charakteryzują się mniejszą, niż wody środkowojurajskie, lecz zróżnicowaną mineralizacją, która wynosi $190 - 800\text{ mg/dm}^3$. Zawartość chlorków na omawianym terenie dochodzi nawet do 600mg/dm^3 . Związki żelaza występują w ilościach powyżej normy, natomiast związki manganu w większości przypadków mieszczą się w dopuszczalnym stężeniu. Wody jurajskie są średniej jakości i przeważnie wymagają prostego uzdatniania, sporadycznie skomplikowanego. Piętro górnójurajskie ujmowane jest w Kutnie.

Na terenie powiatu z piętra trzeciorzędowego ujmowany jest poziom wód mioceńskich. Poziom ten należy do trzeciorzędowego zbiornika wód podziemnych GZWP 215 i 215A Subniecka warszawska. Położony jest we wschodniej części powiatu. Mineralizacja tych wód waha się między $200 - 400\text{ mg/dm}^3$. Zawartość chlorków jest znaczna do 100 mg/dm^3 . Wody te mają raczej przeciętną jakość, do spożycia wymagają prostego uzdatniania. Piętro trzeciorzędowe na terenie powiatu ujmowane jest w: Nowych, Krośniewicach, Orłowie oraz Kurowie. Wody te występują na głębokości od 10 do 100m.

Piętro czwartorzędowe należy do czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych GZWP 225 Chodecz - Łanięta, który położony jest w północnej części powiatu kutnowskiego. Mineralizacja ogólna tych wód wynosi od 250 do 350 mg/dm^3 . Zawartość związków żelaza zazwyczaj przekracza normę ustaloną dla celów spożywczych, dochodząc do 10 mg/dm^3 . Zawartość manganu jest niska i waha się w przedziale od $0,3$ do $1,7\text{ mg/dm}^3$. Jakość tych wód jest średnia i do celów pitnych potrzebne jest ich nieskomplikowane uzdatnianie. Piętro czwartorzędowe eksploatowane jest w Żychlinie, Krośniewicach, Babach, Nowych oraz Pomarzanach.

4.7 Formy ochrony przyrody

Na terenie powiatu kutnowskiego zlokalizowane są następujące pomniki przyrody, zgodnie z rejestrem form ochrony przyrody prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi.

Na obszarze gminy Bedlno:

- Dąb szypułkowy „Trójniak”, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 590 cm, wysokości 26,5 m, zlokalizowany w miejscowości Karolew, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 18/1, park dworski, około 50 m za dworkiem.
- Topola biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 443 cm, wysokości 32 m, zlokalizowana w miejscowości Wojszyce, obręb ewidencyjny 41, na działce nr ewid. 150/8, park podworski, obecnie teren DPS w Wojszycach.
- Topola biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 445 cm, wysokości 27 m, zlokalizowana w miejscowości Wojszyce, obręb ewidencyjny 41, na działce nr ewid. 150/8, park podworski, obecnie teren DPS w Wojszycach.
- Topola biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 530 cm, wysokości 29,5 m, zlokalizowana w miejscowości Wojszyce, obręb ewidencyjny 41, na działce nr ewid. 150/8, park podworski, obecnie teren DPS w Wojszycach.
- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 595 cm, wysokości 38 m, zlokalizowany w miejscowości Wojszyce, obręb ewidencyjny 41, na działce nr ewid. 150/8, park podworski, obecnie teren DPS w Wojszycach.
- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 350 cm, wysokości 27,5 m, zlokalizowana w miejscowości Wojszyce, obręb ewidencyjny 41, na działce nr ewid. 150/8, park podworski, obecnie teren DPS w Wojszycach.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 240 cm, wysokości 20 m, zlokalizowany w miejscowości Bedlno Wieś, obręb ewidencyjny 2, na działce nr ewid. 97, rośnie przy zabudowaniach gospodarczych.

Na obszarze gminy Krośnice:

- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 720 cm, wysokości 18,5 m, zlokalizowana w miejscowości Głaznów, na działce nr ewid. 9/1.

Na obszarze gminy Krzyżanów:

- Dąb szypułkowy „Trójniak”, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 440 cm, wysokości 27 m, zlokalizowany w miejscowości Łęki Kościelne, na działce nr ewid. 384, park zabytkowy.

Na obszarze gminy Kutno:

- Topola biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 452 cm, wysokości 27,5 m, zlokalizowana w miejscowości Byszew, obręb ewidencyjny 3, na działce nr ewid. 94, rośnie w parku dworskim wpisanym do rejestru zabytków.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 530 cm, wysokości 28 m, zlokalizowany w miejscowości Leszczynek, obręb ewidencyjny 14, na działce nr ewid. 89, rośnie w parku dworskim wpisanym do rejestru zabytków.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 474 cm, wysokości 31 m, zlokalizowany w miejscowości Leszczynek, obręb ewidencyjny 14, na działce nr ewid. 89, rośnie w parku dworskim wpisanym do rejestru zabytków.
- Platan klonolistny, o obwodzie na wysokości 0,7 m wynoszącym 1040 cm, wysokości 26 m, zlokalizowany w miejscowości Głogowiec, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 1/17, rośnie w parku dworskim wpisanym do rejestru zabytków.
- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 381 cm, wysokości 25 m, zlokalizowany w miejscowości Głogowiec, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 1/17, rośnie w parku dworskim wpisanym do rejestru zabytków.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 523 cm, wysokości 18,5 m, zlokalizowany w miejscowości Komadzyn, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 40, rośnie na terenie, na którym stacjonuje Ochotnicza Straż Pożarna.
- 7 Lip drobnolistnych, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 134 cm, 151 cm, 152 cm, 153 cm, 158 cm, 166 cm, 209 cm, wysokości 18,5 m, zlokalizowanych w miejscowości Komadzyn, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 39, rosną na działce, na której znajduje się Rodzinny Ogród Działkowy.
- 57 Lip drobnolistnych, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 145-270 cm, wysokościach 16-20 m, zlokalizowanych w miejscowości Komadzyn, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 39, rosną na działce, na której znajduje się Rodzinny Ogród Działkowy.

Na obszarze gminy Łanięta:

- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 323 cm, wysokości 28 m, zlokalizowany w miejscowości Łanięta, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 204/12, rośnie na terenie parku w miejscowości Łanięta.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 376 cm, wysokości 20 m, zlokalizowany w miejscowości Łanięta, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 204/12, rośnie na terenie parku w miejscowości Łanięta.

- 2 Lipy drobnolistne, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 435 cm i 448 cm, wysokości 20 m, zlokalizowane w miejscowości Suchodębie, obręb ewidencyjny 12, na działce nr ewid. 159, rosną przy szosie Łanięta-Suchodębie.
- 2 Jesiony wyniosłe, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 285 cm i 325 cm, wysokości 25 m, zlokalizowane w miejscowości Łanięta, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 204/12, rosną na terenie parku w miejscowości Łanięta.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 435 cm, wysokości 24 m, zlokalizowany w miejscowości Łanięta, obręb ewidencyjny 9, na działce nr ewid. 225, rośnie przy szosie do Kutna, naprzeciwko wjazdu do parku zabytkowego.

Na obszarze gminy Nowe Ostrowy:

- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 435 cm, wysokości 24 m, zlokalizowany w miejscowości Grochów, obręb ewidencyjny 2, na działce nr ewid. 34, rośnie na terenie parku w miejscowości Grochów.
- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 450 cm, wysokości 12 m, zlokalizowana w miejscowości Mikształ, obręb ewidencyjny 8, na działkach nr ewid. 43, 44, rośnie na terenie dawnego majątku.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 546 cm, wysokości 31,5 m, zlokalizowany w miejscowości Ostrowy, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 262, rośnie na terenie parku w miejscowości Ostrowy.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 435 cm, wysokości 27 m, zlokalizowany w miejscowości Ostrowy, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 263, rośnie na terenie parku w miejscowości Ostrowy.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 388 cm, wysokości 32 m, zlokalizowany w miejscowości Ostrowy, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 264, rośnie na terenie parku w miejscowości Ostrowy.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 380 cm, wysokości 29,5 m, zlokalizowany w miejscowości Ostrowy, obręb ewidencyjny 11, na działce nr ewid. 265, rośnie na terenie parku w miejscowości Ostrowy.

Na obszarze gminy Oporów:

- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 450 cm, wysokości 34,5 m, zlokalizowany w miejscowości Mnich, obręb ewidencyjny Mnich, na działce nr ewid. 43/1, rośnie na terenie dawnego majątku.
- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 370 cm, wysokości 28 m, zlokalizowany w miejscowości Mnich, obręb ewidencyjny Mnich, na działce nr ewid. 43/1, rośnie na terenie dawnego majątku.

- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 354 cm, wysokości 22 m, zlokalizowana w miejscowości Mnich, obręb ewidencyjny Mnich, na działce nr ewid. 43/1, rośnie na terenie dawnego majątku.
- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 435 cm, wysokości 32,5 m, zlokalizowany w miejscowości Oporów, obręb ewidencyjny Oporów, na działce nr ewid. 209, rośnie na terenie Muzeum w Oporowie.
- Topola Biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 550 cm, wysokości 37,5 m, zlokalizowana w miejscowości Oporów, obręb ewidencyjny Oporów, na działce nr ewid. 209, rośnie na terenie Muzeum w Oporowie.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 428 cm, wysokości 25,5 m, zlokalizowany w miejscowości Gołędzkie, obręb ewidencyjny Gołędzkie, na działce nr ewid. 367/1.
- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 410 cm, wysokości 27,5 m, zlokalizowany w miejscowości Gołędzkie, obręb ewidencyjny Gołędzkie, na działce nr ewid. 67/1.

Na obszarze gminy Żychlin:

- Topola biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 487 cm, wysokości 28 m, zlokalizowana w miejscowości Dobrzelin, na działce nr ewid. 63/1, rośnie na terenie parku wiejskiego.
- Jesion wyniosły, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 248 cm, wysokości 25 m, zlokalizowany w miejscowości Dobrzelin, na działce nr ewid. 63/1, rośnie na terenie parku wiejskiego.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 290 cm, wysokości 18 m, zlokalizowany w miejscowości Żychlin, na działce nr ewid. 962/8, rośnie na terenie zakładów „EMIT”.
- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 300 cm, wysokości 19 m, zlokalizowany w miejscowości Żychlin, na działce nr ewid. 962/7, rośnie obok Przedszkola Nr 2.
- Lipa drobnolistna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 220 cm, wysokości 18 m, zlokalizowany w miejscowości Żychlin, na działce nr ewid. 263, rośnie na placu Jana Pawła II, przy ogrodzeniu kościoła.

Na obszarze miasta Kutno:

- 3 Dęby szypułkowe, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 310 cm, 439 cm, 448 cm, wysokości 18-22 m, zlokalizowane w miejscowości Kutno, obręb 5-śródmieście, na działce nr ewid. 1798/9, park miejski im. Wiosny Ludów.

- Kasztanowiec biały, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 255 cm, wysokości 15 m, zlokalizowany w miejscowości Kutno, obręb 5-śródmieście, na działce nr ewid. 1798/9, park miejski im. Wiosny Ludów.
- Świerk pospolity, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 250 cm, wysokości 30 m, zlokalizowany w miejscowości Kutno, obręb 5-śródmieście, na działce nr ewid. 1798/9, park miejski im. Wiosny Ludów.
- Tulipanowiec amerykański, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 194 cm, wysokości 22 m, zlokalizowany w miejscowości Kutno, obręb 5-śródmieście, na działce nr ewid. 1798/9, park miejski im. Wiosny Ludów.
- 2 Graby zwyczajne, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 230 cm i 195 cm, wysokości 12 m, zlokalizowane w miejscowości Kutno, obręb 5-śródmieście, na działce nr ewid. 1798/9, park miejski im. Wiosny Ludów.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 317 cm, wysokości 12 m, zlokalizowany w miejscowości Kutno, obręb 2-Grunwald, przy ul. Kard. S. Wyszyńskiego 5.
- Dąb szypułkowy, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 216 cm, wysokości 10 m, zlokalizowany w miejscowości Kutno, obręb 2-Grunwald, przy ul. Kard. S. Wyszyńskiego 5.
- Topola biała, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 386 cm, wysokości 25 m, zlokalizowany w miejscowości Kutno, na działce nr ewid. 799/6, na terenie I LO im. Gen. J.H. Dąbrowskiego, ul. Dąbrowskiego 1.

Na terenie powiatu zlokalizowane są 4 rezerваты przyrody, wszystkie usytuowane w gminie Nowe Ostrowy. Ich celem jest zachowanie fragmentów lasów liściastych dla celów krajobrazowych, naukowych oraz dydaktycznych.

Tabela 1 Rezerваты przyrody w powiecie kutnowskim.

Nazwa rezerwatu przyrody	Powierzchnia	Rodzaj
Dąbrowa Świetlista	40,13 ha	Florystyczno-leśny
Ostrowy	14,37 ha	Florystyczno-leśny
Ostrowy– Bażantarnia	28,58 ha	Florystyczno-leśny
Perna	15,75 ha	Florystyczno-leśny

Na terenie powiatu kutnowskiego zlokalizowane są cztery obszary NATURA 2000.

Tabela 2 Obszary NATURA 2000 w powiecie kutnowskim.

Nazwa obszaru Natura 2000	Kod obszaru
Dąbrowa Świetlista w Pernie	PLH100002
Pradolina Bzury - Neru	PLH100006
Pradolina Warszawsko - Berlińska	PLB100001
Doliny Przysowy i Słudwi	PLB100003

Obszar NATURA 2000 - PLH100006 - Pradolina Bzury-Neru

Zgodnie z dokumentem SFD obszar obejmuje odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej pomiędzy Łowiczem a Dąbiem (długości około 80 km) i jest ściśle powiązany z obszarem specjalnym ochrony ptaków Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001. Decydującą rolę w ukształtowaniu powierzchni omawianego obszaru odegrała tzw. epoka lodowa, która spowodowała przekształcenie wcześniejszej rzeźby terenu. Główne rysy współczesnego układu pradoliny powstały w okresie zlodowacenia środkowopolskiego stadium Warty. Ostatecznie, dolinę uformowało zlodowacenie bałtyckie, którego faza leszczyńska nadała temu terenowi dzisiejszy kształt. Pozostałością po tych procesach są przede wszystkim formy wypukłe, tj. Wzgórza Domaniewickie, Góra Św. Małgorzaty, czy Morena Kutnowska. Drugą charakterystyczną cechą obszaru jest obecność szerokiej na kilka kilometrów płaskiej pradoliny usytuowanej równoleżnikowo. Płaskie, zatorfione dno tego obszaru ciągnie się od Soboty w kierunku zachodnim, przecina wododział Wisły i Odry, sięgając miejscowości Dąbie. Warstwa torfu zalegająca na dnie pradoliny osiąga miąższość do 4 metrów w okolicach Łęczycy i stopniowo zmniejsza się w kierunku wschodnim.

Na wschód od Młogoszyna warstwa ta staje się bardzo cienka i w wielu miejscach odsłania piaski rzeczne, które tworzą lokalne wydmy. Dno pradoliny ujęte jest w wyraźne krawędzie. W największym miejscu, w okolicach miejscowości Dobrogosty, pradolina ma ok. 1 km szerokości. Rozszerza się stopniowo w kierunku wschodnim by osiągnąć szerokość kilku kilometrów w okolicach Piątku i Łowicza. Pradolina odwadniana jest przez dwie rzeki: płynący na zachód Ner, należący do dorzecza Odry oraz płynącą na wschód, należącą do dorzecza Wisły – Bzurę.

Ner, który odwadnia zachodnią część pradoliny płynie sztucznym, wyprostowanym korytem. Wpływając do pradoliny rzeka zmienia kierunek z południkowego na równoleżnikowy. W początkowym swym odcinku biegnącym przez obszar Natura 2000,

tj. od miejscowości Parski do Leszna, Ner płynie wśród rozległych łąk kośnych, pastwisk i turzycowisk. Na odcinku od wsi Kosew do Grodziska w dolinie rzeki występują liczne szpalery drzew oddzielające poszczególne kwatery wypasu bydła oraz niewielkie zadrzewienia topolowe i wierzbowe. W bezpośredniej bliskości koryta rzeki rosną pozostałości dawnych lasów łęgowych. Północna część doliny, w okolicy wsi Nagórki, zajęta jest przez rozległe turzycowiska i łąki kośne pozbawione zadrzewień. W dalszym odcinku doliny Neru, w okolicach Dąbia, teren jest silnie przekształcony. Dno pradoliny poprzecinane jest mozaiką kanałów, zadrzewień i dołów potorfowych w różnych fazach sukcesji. Występują tu również duże połacie trzcinowisk, leżące po obu stronach koryta rzeki. Dolina Neru w granicach ostoi odwadniana jest dodatkowo przez dwa kanały melioracyjne: leżący po południowej stronie rzeki Kanał Niemiecki i Kanał Królewski - usytuowany po stronie północnej. Drugi z wymienionych rozpoczyna się w okolicy Łęczycy i przecina odcinek wododziałowy obu rzek, łącząc dolinę Neru z doliną Bzury. Sprawia to, że przy wysokich stanach wód, często występuje zjawisko bifurkacji Bzury i Neru polegające na drenowaniu zlewni obu rzek przez Kanał Królewski. Ner stanowi główne miejsce zrzutu ścieków z aglomeracji łódzkiej. Z tego względu przez ostatnie 40 lat niósł on wody silnie zanieczyszczone zarówno ściekami komunalnymi, jak i przemysłowymi. Od połowy lat 90. XX w. stan jakości wody znacznie się poprawił dzięki wybudowaniu Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Łodzi.

Bzura wpływa do ostoi na peryferiach Łęczycy, gdzie zmienia swój bieg z południkowego na równoleżnikowy i płynie dalej ku północnemu-wschodowi w kierunku Wisły. Podobnie jak w przypadku Neru, koryto rzeki jest silnie przekształcone. W połowie lat 80. XX w. na tym terenie wykonano prace melioracyjne. Efektem ich była całkowita regulacja koryta rzeki, usunięcie nadrzecznych drzew i krzewów oraz podniesienie dna koryta w stosunku do dna pradoliny. Dorzecze Bzury można podzielić na dwa odrębne obszary. Prawobrzeżne dopływy, wypływające spod krawędzi wysoczyznowej Wzniesień Łódzkich są zasobne w wodę i jest ich stosunkowo dużo. Należą do nich: Moszczenica, Malina, Struga, Mroga z Mrożyca, Bobrówka i Uchanka. Lewobrzeżnych dopływów jest znacznie mniej i prowadzą mniej wody. Największe z nich to Ochnia i Słudwia, mniejsze ciekі ze względu na małą ilość wody funkcjonują często okresowo. Odcinek obszaru Natura 2000 odwadniany przez Bzurę uległ silniejszym przekształceniom pochodzenia antropogenicznego w stosunku do obszaru zachodniego, odwadnianego przez Ner. Wykonane prace melioracyjne spowodowały znaczne osuszenie dna pradoliny, a co za tym idzie degradację pokładów torfu i zanik naturalnych zbiorowisk roślinnych. Początkowy odcinek doliny Bzury, leżący między Łęczycą a Dobrogostami, zajmują suche,

wielogatunkowe łąki kośne i pastwiska. W wielu miejscach zaorano obszar łąk w celu uprawy zbóż. Poczynając od wsi Rybitwy aż do wsi Ktery dolina staje się bardziej podmokła, a suche łąki ustępują zaroślom łązy, szuwarom turzycowym i trzcinowiskom. Rozległe łożowiska, przedzielone obszarami turzycowisk i wilgotnych łąk ciągną się dalej na wschód aż do wsi Orłów. Na odcinku od Soboty do Łowicza, dolina staje się ponownie sucha, a turzycowiska i wilgotne łąki ustępują miejsca zdegradowanym zbiorowiskom trawiastym. Odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej zajęty przez dolinę Bzury charakteryzuje się występowaniem kompleksów leśnych leżących na jej dnie lub krawędzi. Są to w większości olsy porzeczkowe. Największe z nich znajdują się koło wsi Ktery, Goślub, Młogoszyn i Pęcławice. Do Bzury zrzucano ścieki przemysłowe pochodzące z zakładów farbiarskich położonych na terenie Zgierza.

Z tego względu, rzeka niosła wody silnie zanieczyszczone. Zapaść przemysłu włókienniczego na początku lat 90 ubiegłego wieku na terenie aglomeracji łódzkiej spowodował zaprzestanie produkcji w większości zakładów zanieczyszczających Bzurę. Wpłynęło to na znaczną poprawę jakości wody w rzece. Wybudowanie szeregu oczyszczalni ścieków w miastach leżących wzdłuż doliny Bzury również przyczyniło się do poprawy jakości jej wód. Koryta większości cieków, w tym Bzury i Neru, są silnie zmienione i uregulowane. Do skanalizowania koryt rzek Pradoliny doszło na szeroką skalę w latach 60. i 70. Większa część charakteryzowanego obszaru zajmowana jest przez użytki zielone (łąki kośne, pastwiska) i użytki rolne. Niemal cały teren jest użytkowany rolniczo, miejscami intensywnie. Niewielkie kompleksy lasów łęgowych zachowały się nad Bzurą w okolicy miejscowości Ktery i Pęcławice oraz nad Nerem - w okolicy miejscowości Leszno. Istotnym zjawiskiem w pradolinie jest obecnie regeneracja lasów łęgowych na porzuconych łąkach wzdłuż cieków. Przykładem takiego spontanicznie odtwarzającego się (od około 20 lat) łągu, może być las na wschód od miejscowości Młogoszyn.

Głównym walorem płatów roślinności łęgowej spontanicznie odtwarzających się na porzuconych łąkach łągów jest naturalność zachodzących tam procesów przyrodniczych. Stosunkowo dużą część Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej zajmują kanały melioracyjne, starorzecza i torfianki - pozostałość po dawnej eksploatacji pokładów torfu. Silne odwodnienie opisywanego terenu, spowodowane wadliwie działającymi melioracjami, doprowadziło do znaczącego zubożenia różnorodności biologicznej oraz do rozpoczęcia procesu mineralizacji pokładów torfu. Elementem antropogenicznym lecz na stałe wpisanym w krajobraz i przyrodę pradoliny są stawy rybne: Walewice, Psary, Okręt i Rydwan. Kompleksy stawów rybnych znajdują się w wschodniej części obszaru, na

południe od Bzury. Stanowią one istotną w skali Polski ostoję ptaków wodno-błotnych, ważną szczególnie podczas wiosennych i jesiennych przelotów.

Stawy rybne zapewniają również przetrwanie wielu gatunkom roślin związanych ze zbiornikami wodnymi.

Przenikanie się przyrody i efektów działalności gospodarczej człowieka w granicach Pradoliny zaowocowało wytworzeniem się specyficznej mozaiki siedlisk przyrodniczych złożonych z łąk, pastwisk, pól uprawnych, turzycowisk, zarośli wierzbowych, łęgów, starorzeczy, stawów i cieków. Charakteryzowany odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, objęty ochroną w granicach obszaru Natura 2000 Pradolina Bzury-Neru PLH100006, jest najcenniejszym obszarem bagiennym w środkowej części Polski. W dużej części ostoji zachodzi sukcesja regeneracyjna na skutek wycofywania się rolnictwa. Efektem tego procesu jest odtwarzanie się lasów łęgowych, olsowych, zarośli wierzbowych oraz szuwarów. Szczególnie istotny jest fakt, potwierdzony przez liczne ostatnio badania przyrodnicze w granicach Obszaru, iż mimo kompleksowego zmeliorowania tego terenu, wciąż posiada on unikatową wartość przyrodniczą. Potwierdzają to liczne stanowiska roślin chronionych i ginących (np. goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe* i groszek błotny *Lathyrus palustris*) oraz liczne występowanie zwierząt, w szczególności ptaków związanych z obszarami wodno-błotnymi.

„Pradolina Warszawsko-Berlińska”, objęta ochroną w postaci dwóch obszarów Natura 2000 (Pradolina Bzury-Neru PLH100006 oraz Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001), mimo niemal tysiącletniego użytkowania gospodarczego, stanowi ważną w skali regionu, kraju i całej sieci obszarów Natura 2000, ostoję różnorodności biologicznej. Na terenie ostoji położone są Obszary Chronionego Krajobrazu: Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, Doliny Bzury oraz Nadwarciański. Na szczególną uwagę zasługuje użytek ekologiczny „Dąbskie Błota” położony na terenie Gminy Dąbie (województwo wielkopolskie).

Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 18 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pradolina Bzury-Neru PLH100006 (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 1421 ze zm.).

Obszar NATURA 2000 - PLB100001 - Pradolina Warszawsko-Berlińska

Obszar obejmuje odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej pomiędzy Łowiczem a Dąbiem (długości około 80 km, o średniej szerokości 2 km). W obrębie obszaru

specjalnej ochrony ptaków Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001 znajduje się obszar „siedliskowy” Pradolina Bzury-Neru PLH100006. Decydującą rolę w ukształtowaniu powierzchni omawianego obszaru odegrała tzw. epoka lodowa, która spowodowała przekształcenie wcześniejszej rzeźby terenu. Główne rysy współczesnego układu pradoliny powstały w okresie zlodowacenia środkowopolskiego stadium Warty. Ostatecznie, dolinę uformowało zlodowacenie bałtyckie, którego faza leszczyńska nadała temu terenowi dzisiejszy kształt. Pozostałością po tych procesach są przede wszystkim formy wypukłe, tj. Wzgórza Domaniewickie, Góra Św. Małgorzaty, czy Morena Kutnowska. Charakterystyczną cechą obszaru jest obecność szerokiej na kilka kilometrów płaskiej pradoliny usytuowanej równoleżnikowo. Płaskie, zatorfione dno tego obszaru ciągnie się od Soboty w kierunku zachodnim, przecina wododział Wisły i Odry, sięgając miejscowości Dąbie. Dno pradoliny ujęte jest w wyraźne krawędzie. W największym miejscu, w okolicach wsi Dobrogosty, pradolina ma ok. 1 km szerokości. Rozszerza się stopniowo w kierunku wschodnim by osiągnąć szerokość kilku kilometrów w okolicach Piątku i Łowicza. Pradolina odwadniana jest przez dwie rzeki: płynący na zachód Ner, należący do dorzecza Odry oraz płynącą na wschód, należącą do dorzecza Wisły – Bzurę.

Ner, który odwadnia zachodnią część pradoliny płynie sztucznym, wyprostowanym korytem. Wpływając do pradoliny rzeka zmienia kierunek z południkowego na równoleżnikowy. W początkowym swym odcinku biegnącym przez obszar Natura 2000, tj. od wsi Parski do Leszna, Ner płynie wśród rozległych łąk kośnych, pastwisk i turzycowisk. Na odcinku od wsi Koszew do Grodziska w dolinie rzeki występują liczne szpalery drzew oddzielające poszczególne kwatery wypasu bydła oraz niewielkie zadrzewienia topolowe i wierzbowe. W bezpośredniej bliskości koryta rzeki rosną pozostałości dawnych lasów łęgowych. Północna część doliny, w okolicy wsi Nagórki, zajęta jest przez rozległe turzycowiska i łąki kośne pozbawione zadrzewień. W dalszym odcinku doliny Neru, w okolicach Dąbia, teren jest silnie przekształcony. Dno pradoliny poprzecinane jest mozaiką kanałów, zadrzewień i dołów potorfowych w różnych fazach sukcesji. Występują tu również duże połacie trzcinowisk, leżące po obu stronach koryta rzeki. Dolina Neru w granicach ostoi odwadniana jest dodatkowo przez dwa kanały melioracyjne: leżący po południowej stronie rzeki Kanał Niemiecki i Kanał Królewski - usytuowany po stronie północnej.

Bzura wpływa do ostoi na peryferiach Łęczycy, gdzie zmienia swój bieg z południkowego na równoleżnikowy i płynie dalej ku północnemu-wschodowi w kierunku Wisły. Podobnie jak w przypadku Neru, koryto rzeki jest silnie przekształcone. W połowie lat 80. XX w. na tym terenie wykonano prace melioracyjne. Efektem ich była całkowita

regulacja koryta rzeki, usunięcie nadrzecznych drzew i krzewów oraz podniesienie dna koryta w stosunku do dna pradoliny. Odcinek obszaru Natura 2000 odwadniany przez Bzurę uległ silniejszym przekształceniom pochodzenia antropogenicznego w stosunku do obszaru zachodniego, odwadnianego przez Ner. Wykonane prace melioracyjne spowodowały znaczne osuszenie dna pradoliny, a co za tym idzie degradację pokładów torfu i zanik naturalnych zbiorowisk roślinnych. Początkowy odcinek doliny Bzury, leżący między Łęczycą a Dobrogostami, zajmują suche, wielogatunkowe łąki kośne i pastwiska. W wielu miejscach zaorano obszar łąk w celu uprawy zbóż. Poczynając od wsi Rybitwy aż do wsi Ktery dolina staje się bardziej podmokła, a suche łąki ustępują zarośłom łoży, szuwarom turzycowym i trzcinowiskom. Rozległe łożowiska, przedzielone obszarami turzycowisk i wilgotnych łąk ciągną się dalej na wschód aż do wsi Orłów. Na odcinku od Soboty do Łowicza, dolina staje się ponownie sucha, a turzycowiska i wilgotne łąki ustępują miejsca zdegradowanym zbiorowiskom trawiastym. Odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej zajęty przez dolinę Bzury charakteryzuje się występowaniem kompleksów leśnych leżących w dolinie lub na jej krawędzi. Największe z nich znajdują się koło wsi Ktery, Goślub, Młogoszyn i Pęcławice.

Elementem antropogenicznym lecz na stałe wpisanym w krajobraz i przyrodę pradoliny są stawy rybne: Walewice, Psary, Okręt i Rydwan. Kompleksy stawów rybnych znajdują się w wschodniej części obszaru, na południe od Bzury. Stanowią one istotną w skali Polski ostoję ptaków wodno-błotnych, ważną szczególnie podczas wiosennych i jesiennych przelotów.

Przenikanie się przyrody i efektów działalności gospodarczej człowieka w granicach Pradoliny zaowocowało wytworzeniem się specyficznej mozaiki siedlisk przyrodniczych złożonych z łąk, pastwisk, pól uprawnych, turzycowisk, zarośli wierzbowych, łągów, starorzeczy, stawów i cieków. Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001 mimo niemal tysiącletniego użytkowania gospodarczego, stanowi ważną w skali regionu, kraju i sieci obszarów Natura 2000, ostoję różnorodności biologicznej.

Zawiera ostoje ptasie IBA Dolina Neru PL079 oraz Dolina Bzury PL080. Obszar stanowi bardzo ważną ostoję ptaków wodno-błotnych. Występuje co najmniej 57 gatunków ptaków z Załącznika I „dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE”, z czego 26 to gatunki lęgowe. Gniazduje 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 0,5% populacji krajowej następujących gatunków zagrożonych w skali globalnej (C1): rycyk, kulik wielki (PCK) oraz wodniczka. Ponadto w jego obrębie gniazduje co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: gęgawa, cyranka, płaskonos, krakwa, perkozek, bąk

(PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kropiatka, zielonka, wodnik, rybitwa białowąsa (PCK), rybitwa białoskrzydła (PCK), krwawodziób, podróżniczek (PCK), brzęczka, remiz, wąsatka (PCK), dziwonia; a powyżej 0,5% - czernica, głowienka, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, zausznik, bielik, pustułka, kokoszka, łyska, kszyszek, dudek; stosunkowo wysoką liczebność osiągają: bocian biały, czajka, derkacz (gatunek zagrożony w skali globalnej) i żuraw. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) gęsi zbożowej, gęsi białoczelnej, siewki złotej i łabędzia czarnodziobego.

Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2016 r. poz. 1404 ze zm.).

Obszar NATURA 2000 - PLH100002- Dąbrowa Świetlista w Pernie

Zgodnie z dokumentem SFD według podziału fizyczno-geograficznego Polski obszar Natura 2000 Dąbrowa Świetlista w Pernie PLH100002 jest położony w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego [31], podprowincji Nizin Środkowopolskich [318], makroregionie Niziny Południowowielkopolskiej [318.1] i mezoregionie Wysoczyzny Kłódzkiej [318.15] (Kondracki 2002). Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej rezerwat jest położony w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej w 3 Dzielnicy Równiny Warszawsko-Kutnowskiej, w (b) Mezoregionie Równiny Kutnowsko-Błońskiej (Tramplera 1990) (IV.3.b). Obszar Natura 2000 (rezerwat przyrody) położony jest na terenie województwa łódzkiego w powiecie kutnowskim w gminie Nowe Ostrowy. Według administracji Lasów Państwowych znajduje się w granicach Nadleśnictwa Kutno, obręb Kutno, leśnictwa Perna. Zachodnia i północna granica rezerwatu jest jednocześnie granicą kompleksu leśnego. Od wschodu obszar (rezerwat przyrody) ogranicza droga leśna, za którą znajduje się pas drzew i krzewów, a dalej pola uprawne. Za północną granicą znajduje się skarpa oraz tory kolejowe. Od wschodu obszar Natura 2000 (rezerwat przyrody) graniczy z drogą wojewódzką 581 Gostynin – Krośnice. Południową granicą rezerwatu jest linia oddziałowa 95/96, oddzielająca rezerwat od reszty kompleksu leśnego, użytkowanego gospodarczo.

Dla obszaru Natura 2000 procedowana jest zmiana granic obszaru. W dniu 14 marca 2019 r. Minister Środowiska, po uzyskaniu zgody Rady Ministrów (uchwała z dnia 8 lutego 2019 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu "Lista zmian granic obszarów Natura 2000", M.P. z 2019 r., poz. 208),

przekazał Komisji Europejskiej listę proponowanych zmian obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty.

Po akceptacji KE granice obszaru i informacje zawarte w SDF zostaną zaktualizowane. W odniesieniu do terenów przewidzianych do włączenia w granice obszaru Natura 2000 wymienionych w ww. uchwale RM zastosowanie ma art. 33 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. Przebieg zmienianej granicy dostępny jest w geoserwisie (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>).

Siedlisko należy do najcenniejszych stanowisk, tego zanikającego typu siedliska leśnego w centralnej Polsce. O ich wartości decyduje bogate florystycznie runo z udziałem gatunków ciepłolubnych przywiązanych tylko do tego siedliska. W różnych postaciach zajmuje ponad połowę powierzchni rezerwatu. Rozwinęła się na glebie brunatnej, wylugowanej, wytworzonej z piasków słabogliniastych, pylastych z domieszką kamieni i żwiru. Jest to widny, ciepłolubny las dębowy, złożony z trzech warstw roślinności, charakteryzujący się swoistym i bogatym składem gatunkowym. Drzewostan buduje zróżnicowany wiekowo dąb bezszypułkowy *Quercus petraea* (w wieku od 80 do 120 lat, miejscami młodszy – około 50-letni), któremu towarzyszy dąb szypułkowy *Quercus robur*. W niższej warstwie drzew najczęściej spotyka się klon polny (paklon) *Acer campestre*, miejscami drzewiaste grusze polne *Pyrus pyraeaster*, dzikie czereśnie *Cerasus avium*, jabłoń dzika *Malus sylvestris*, głogi – jednoszyjkowy *Crataegus monogyna* i dwuszyjkowy *Crataegus laevigata* oraz klon zwyczajny *Acer platanoides*.

Podszycie złożone jest przede wszystkim z ciepłolubnych krzewów, wśród których dominuje śliwa tarnina *Prunus spinosa*. Trawiasto-zielne runo pokrywa glebę prawie w 100%. Wczesna wiosna zakwita tu masowo zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, któremu towarzysza miodunka wąskolistna *Pulmonaria angustifolia*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea* i rzadziej pierwiosnek lekarski *Primula veris*. Później kwitną tu obficie kolejne atrakcyjne byliny, a runo przypomina kwietną łąkę. Kwitną wówczas m.in.: pięciornik biały *Potentilla alba*, dzwonek brzoskwiolistny *Campanula persicifolia*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, groszek czerniejący *Lathyrus niger*, miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, rutewka orlikolistna *Thalictrum aquilegifolium* i rutewka żółta *T. flavum*, koniczyna dwukłosa *Trifolium alpestre*, naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora* i wiele innych. W obrębie zespołu świetlistej dąbrowy wyodrębniono różne postaci (zmienność o charakterze ilościowym) i formy (zmienność jakościowa), które odzwierciedlają odkształcenia od płatów typowych. Odchylenia te wynikają z ingerencji w leśne siedlisko lub są następstwem naturalnie zachodzących procesów sukcesyjnych. Prawie wszystkie postaci i formy

zachowują częściowo cechy strukturalne i florystyczne właściwe dla zespołu Potentillo albae-Quercetum. Toteż należy dołożyć starań, aby poprzez ukierunkowane działania konserwatorskie, przywrócić im cechy typowej postaci świetlistej dąbrowy. Za postaci degeneracyjne świetlistej dąbrowy uznano płaty, gdzie najstarszy dębowy drzewostan nigdy nie był wycięty w całości. Obecnie są to zbiorowiska leśne z przewagą dębów i udziałem innych gatunków drzew liściastych w drzewostanie: z niższą warstwą drzew złożoną z grabu lub lipy, które mocno zacieniając dno lasu, uniemożliwiają jakiegokolwiek odnowienie i rozwój runa albo z nadmiernie zwartymi warstwami drzew i podszycia oraz z zaburzeniami w runie.

Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie Nr 32/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Dąbrowa Świetlista" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2013 r., poz. 3526).

Obszar NATURA 2000 - PLB100003 – Doliny Przysowy i Słudwi

Zgodnie z dokumentem SFD obszar stanowi ostoję położoną na terenie dwóch województw: mazowieckiego i łódzkiego. Jest to obszar dolin dwóch niewielkich nizinnych rzek: Słudwi i jej dopływu Przysowy. Dolina w granicach obszaru ma długość 31 kilometrów, rozciągając się od Szczawina Kościelnego do Retek. Szerokość obszaru uzależniona jest od szerokości doliny, która jest zmienna. W okolicach Złakowa Borowego i Gajewa obszar ma ok. 3 km szerokości, natomiast w okolicach Kaczkowizny wynosi niespełna 300 m.

Najwyżej położone są północne krańce obszaru; wysokości dochodzą tu do 106 m n.p.m. W kierunku południowym teren stopniowo opada, aby w okolicach Retek i Pólki osiągnąć 87 m n.p.m. W krajobrazie obszaru zdecydowanie dominują łąki kośne. Dolinę wypełniają utwory organiczne, w części jeszcze zachowane jako torfowiska niskie ale w większości już zmurszałe ze względu na przesuszenie wywołane zmeliorowaniem tych terenów i wyprostowaniem oraz pogłębieniem koryt rzecznych. Przed melioracją występowały tu łąki wilgotne. W zagłębieniach terenu zachowały się liczne, miejscami rozległe zabagnienia, które z kolei często sprawiają duże trudności w ich użytkowaniu. Tam gdzie prowadzone jest cały czas wykaszanie, łąki – a tym samym siedliska odpowiednie dla migrujących ptaków - jeszcze się zachowały, natomiast w miejscach nieużytkowanych, zabagnionych przekształciły się w ziołorośla, turzycowiska i trzcinowiska z zakrzaczeniami wierzbowymi - siedliska odpowiednie dla podróżniczka czy gęgawy w okresie lęgów, nie odpowiednie dla ptaków migrujących. Łąki są zalewane w okresie

wiosennym, natomiast latem, zwłaszcza, jeżeli opady są niewielkie, ulegają przesuszeniu. Miejscami w obrębie obszaru występują tereny leśne lub zadrzewienia. Najczęściej mają one postać niewielkich zagajników lub pojedynczych kęp drzew wokół oczek wodnych, wzdłuż cieków i rowów. Większy udział zwartych kompleksów leśnych jest w północnej części obszaru.

Skraje obszaru, położone na zboczach, znajdują się na utworach mineralnych i są zajęte przez role, tereny zabudowane lub lasy. W części północnej obszar obejmuje również rezerwat przyrody Jezioro Szczawińskie. Jest to dość duży zbiornik wodny otoczony przez torfowiska niskie i przejściowe, na których występują chronione gatunki roślin: rosziczka okrągłolistna, bobrek trójlistkowy, bagno zwyczajne, storczyk szerokolistny, storczyk krwisty. Taflę jeziora na znacznej powierzchni pokrywa osoka aleosowata. Torfowiska porastają zbiorowiska olsów oraz zakrzaczeń wierzbowych, a także turzycowiska i trzcinowiska. Jezioro jest ważnym obszarem lęgowym dla rybitwy czarnej, zielonki, podróżniczka. W sąsiedztwie jeziora znajduje się szereg torfianek.

Obszar ma istotne znaczenie dla ochrony ptaków migrujących w okresie wiosennym. W krótkim okresie czasu koncentrują się tu znaczne ilości ptaków wodno-błotnych. Ogółem obserwowano do 80 000 osobników różnych gatunków w okresie wiosennym. W okresie jesiennym obserwowano do 10 000 osobników.

W okresie wiosennej migracji na terenie obszaru koncentruje się do 40 000 osobników gęsi białoczelnej, co stanowi ok. 4% populacji korytarza migracyjnego. Duże liczebności na przelotach osiąga również gęś zbożowa której koncentracje ocenia się na max. 1700i, czyli ok. 0,3% populacji korytarza migracyjnego. Liczebność gęgawy w okresie przelotów ocenia się na max 1600i czyli ok. 0,9% populacji tego gatunku w okresie przelotów w korytarzu migracyjnym. Gęgawa jest dodatkowo gatunkiem lęgowym na terenie obszaru. Występuje tu 18-36 par lęgowych czyli ok. 1,3% krajowej populacji lęgowej tego gatunku w Polsce. Wiosenne koncentracje siewki złotej dochodzą do 17000i, czyli ok. 1,7% populacji korytarza migracyjnego. Liczebność czajki w okresie przelotów dochodzi do 13000 osobników, co stanowi znaczące uzupełnienie liczebności ptaków w okresie migracji.

Na terenie obszaru koncentrują się również inne gatunki migrujące: batalion-1800i, łączak-550i, żuraw-270i, krzyżówka-2700i, świstun-1700i, cyraneczka-300i.

Stan zachowania dla migrujących gatunków oceniono na dobry - B, ze względu na dostępność miejsc żerowisk w postaci dużych przestrzeni siedlisk łąkowych i polnych. Łąki w okresie wiosny są zalewane wodami roztopowymi stanowiąc odpowiednie siedliska żerowe oraz odpoczynku dla ptaków migrujących. W okresie letnim większość łąk jest

koszona, co zapobiega sukcesji roślinności drzewiastej oraz rozwojowi ziołorośli połąkowych. Siedliska użytkowanych pól obsiewanych głównie zbożami, kukurydzą znajdują się również poza granicami obszaru Natura 2000. Ewentualna renaturyzacja siedlisk przekształconych (np. łąk zarastających trzciną) nie jest procesem skomplikowanym, choć jest uzależniona od rodzaju prowadzonej działalności rolnej.

Izolację dla gatunków migrujących oceniono jako C - nieizolowane, choć jest to ocena nic nie wnosząca do oceny populacji ptaków przelotnych. Tym niemniej nie występuje tu na pewno izolacja genetyczna, świadcząca o wysokich wartościach genetycznych migrujących populacji. Gatunki migrujące otrzymały ocenę ogólną B.

Na terenie obszaru stwierdzono regularne lęgi 19 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Obszar ma szczególnie znaczenie jako teren lęgowy dwóch gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz gęgawy.

Liczebność rybitwy czarnej ocenia się na 25-50 par, co przy szacowanej liczebności 4000 par oznacza występowanie tu od 0,6% o 1,3% krajowej populacji tego gatunku. Jedynym miejscem jej gniazdowania jest Jezioro Szczawińskie, gdzie stan zachowania siedliska oceniono na A - ze względu na trwałość warunków środowiskowych w postaci misy jeziora z otaczającymi je trzcinowiskami i zaroślami, objętymi ochroną rezerwatową. Izolację oceniono na C. Ogólna ocena znaczenia obszaru dla rybitwy czarnej to ocena dobra (B).

Kryterium kwalifikacji spełnia również podrózniczek, którego liczebność na terenie obszaru wynosi 15-19 par. Liczebność krajowa tego gatunku jest szacowana na 1300-1600i, wobec tego na terenie obszaru liczebność podrózniczka może wynosić od 1,2 do 1,5% krajowej populacji. Stan zachowania siedlisk podrózniczka określono na bardzo dobry A ze względu na optymalną strukturę siedlisk i niewielkie, aczkolwiek potencjalnie możliwe ryzyko jego zniekształcenia, izolację na ocenę C. Ocena ogólna znaczenia obszaru dla tego gatunku to B.

Gatunkiem, który nieznacznie przekracza próg 1% krajowej liczebności w okresie lęgowym jest gęgawa. Na terenie obszaru jej liczebność lęgowa osiąga 18-36 par. Liczebność ta pozwala na zaklasyfikowanie tej populacji na ocenę C. Stan zachowania określający stan siedliska i możliwości jego odtworzenia oceniono na B – ze względu na występowanie w krajobrazie obszaru licznych oczek wodnych, torfianek, dużych płątów trzcinowisk i turzycowisk, które są bezpiecznym biotopem dla tego gatunku, ale również które są w pewnym stopniu zagrożone niestabilnymi warunkami wodnymi. Izolację oceniono na C - ze względu na położenie obszaru względem zasięgu geograficznego gatunku.

Ponadto obszar jest ważnym miejscem lęgowym dla błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*) - 18-22 pary, błotniaka łąkowego (*Circus pygargus*) - 8-10 par, rycyka (*Limosa limosa*) - 24-25 par.

Dla obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 26 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003 (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2013 r., poz. 4131 ze zm.).

Na terenie powiatu znajdują się także fragmenty dwóch Obszarów Chronionego Krajobrazu.

Tabela 3 Obszary Chronionego Krajobrazu w powiecie kutnowskim.

Nazwa obszaru chronionego	Powierzchnia	Położenie
Pradolina Warszawsko-Berlińska	3 915 ha	Bedlno –1 308 ha Kutno – 250 ha Krzyżanów – 2 357 ha
Dolina Przysowy	604 ha	Gmina Żychlin

5. Metoda analizy i oceny zastosowana przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko w odniesieniu do polityk, planów i programów, według zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, sporządzana jest, jako jeden z podstawowych dokumentów w ramach procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki zasobów środowiska poddanych oddziaływaniu oraz analiz opartych na dostępnych danych. Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie powiatu kutnowskiego oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ponadto w prognozie przeanalizowano uwzględnienie w projekcie „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku” strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach oraz prognozach oddziaływania na

środowisko sporządzonych do tych dokumentów (m.in. programie ochrony środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 oraz planie gospodarki odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2016-2022).

Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska powiatu kutnowskiego oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku”.

6. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane przekazane przez Starostwo Powiatowe w Kutnie oraz zgromadzone przez GUS i WIOŚ, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania.

– Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska w województwie łódzkim za 2017 rok głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie jest emisja antropogeniczna, na którą składa się spalanie paliw stałych w paleniskach domowych (tzw. emisja powierzchniowa) oraz transport drogowy (tzw. emisja liniowa). W powiecie kutnowskim sytuacja jest analogiczna.

Poziom emisji powierzchniowej z sektora komunalno-bytowego związany jest z zagęszczeniem obszarów zabudowy, ich wielkością, udziałem mieszkań (budynków) ogrzewanych indywidualnie w ogólnej liczbie mieszkań (budynków), a także z rodzajem paliwa wykorzystywanego do ogrzewania oraz techniką spalania. Głównymi źródłami tej emisji są stare części miast ze zwartą zabudową oraz osiedla budownictwa jednorodzinne, gdzie jako paliwo stosowany jest głównie węgiel.

Zła jakość spalanego paliwa oraz zła klasa jakości kotłów oraz koncentracja zabudowy pozbawionej dostępu do zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło ma wpływ na złą jakość powietrza. Dodatkowym, wciąż aktualnym problemem niskiej emisji, jest nielegalne spalanie odpadów w paleniskach gospodarstw domowych, w wyniku czego do atmosfery dostają się pyły zawierające metale ciężkie oraz toksyczne związki organiczne, w tym rakotwórcze dioksyne i furany.

Tabela 4 Powierzchniowa emisja zanieczyszczeń do powietrza w roku 2017 - powiat kutnowski (Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim za 2017 rok, WIOŚ 2018).

Emisja powierzchniowa w Mg/rok						
SO ₂	NO ₂	CO	Pył PM ₁₀	Pył PM _{2,5}	Bap*	NMLZO**
813,75	22,91	9442,33	840,03	827,32	0,409	998,09

*benzo(a)piren

** niemetanowe lotne związki organiczne – prekursorzy wtórnego pyłu drobnego

Powiat kutnowski ma dobrze rozwinięty system komunikacyjny, który jest korzystny dla rozwoju, jednak wpływa także na jakość powietrza. Największe oddziaływanie na stan środowiska w sektorze transportu ma transport samochodowy. Z procesów spalania paliw w pojazdach oraz źródeł towarzyszących ruchowi pojazdów (ścieranie nawierzchni dróg, opon) i pyłu z dróg powstaje emisja liniowa.

Tabela 5 Liniowa emisja zanieczyszczeń do powietrza w roku 2017 - powiat kutnowski (Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim za 2017 rok, WIOŚ w Łodzi, 2018r.).

Emisja liniowa w Mg/rok						
SO ₂	NO ₂	CO	Pył PM ₁₀	Pył PM _{2,5}	Bap*	NMLZO**
3,95	211,66	359,13	145,90	54,21	0,0003	51,52

*benzo(a)piren

** niemetanowe lotne związki organiczne – prekursorzy wtórnego pyłu drobnego

Największymi źródłami emisji punktowej są elektrociepłownie i ciepłownie pracujące na bazie węgla kamiennego. Zgodnie z danymi GUS (Statystyczne Vademecum Samorządowca 2018) w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wyrażonych w t/rok zauważalny jest sukcesywny spadek emisji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i pyłowych. W porównaniu z rokiem 2013, gdzie emisja gazów do powietrza kształtowała się na poziomie 1100 t/rok, a pyłów – 120 t/rok, w roku 2017 odnotowano spadek emisji gazów do ilości 937 t/rok, a pyłów do 51 t/rok. W 2017 r. emisja dwutlenku węgla wynosiła 129,4 tys. ton i stanowiła 99,3% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych. Emisja zanieczyszczeń z dużych źródeł punktowych jest regulowana formalnoprawnie, co wymusza jej ograniczanie, głównie poprzez instalację wysokosprawnych systemów odpylania spalin oraz stosowanie nowoczesnych technologii.

Tabela 6 Punktowa emisja zanieczyszczeń do powietrza w roku 2017 - powiat kutnowski (Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim za 2017 rok, WIOŚ w Łodzi, 2018r.).

Emisja punktowa w Mg/rok					
SO ₂	NO ₂	CO	Pył ogółem*	Bap**	NMLZO***
403,90	227,47	371,97	136,09	0,0442	137,13

*pył ogółem; zawartość pyłu PM₁₀ w pyle ogółem z zakładów wyposażonych w wysokosprawne

instalacje odpylające wynosiła od ok. 80 do 100%, natomiast udział pyłu PM_{2,5} w pyle PM₁₀

średnio ok. 65%

**benzo(a)piren

***niemetanowe lotne związki organiczne

Jak wynika z opracowanego przez WIOŚ w Łodzi „Raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim” zakłady ciepłownicze: ECO Kutno Sp. z o.o., ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o. Oddział Ciepłownia w Żychlinie oraz zakład Krajowej Spółki Cukrowej S.A. Oddział Cukrownia Dobrzelin są największymi emitentami zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu kutnowskiego. Powyższe zakłady są objęte systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, wielkość emisji w ramach tego systemu podlega rozliczeniu, a jego administratorem jest Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE).

Tabela 7 Emisja równoważna z zakładów o ustalonej największej emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie kutnowskim (Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2016 roku, WIOŚ w Łodzi, 2017).

Zakład	Emisja równoważna wykazana w 2016 roku [Mg/a]
ECO Kutno Sp. z o.o.	231,9
ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o. Oddział Ciepłownia w Żychlinie	72
Krajowa Spółka Cukrowa S.A. Oddział Cukrownia Dobrzelin	199,4

Według ustaleń WIOŚ jednymi z najistotniejszych problemów na terenie powiatu zaobserwowanych w 2017 roku jest zanieczyszczenie powietrza będące wynikiem magazynowania, sortowania kruszenia i dystrybucji znacznych ilości węgla w m. Nowe

Ostrowy, prowadzonych przez spółkę BARTER Coal Sp. z o.o., Regionalne Centrum Dystrybucji Węgla w Ostrowach. Ten rodzaj emisji należy do emisji niezorganizowanych.

Głównymi zanieczyszczeniami powietrza pochodzenia rolniczego, poza gazami cieplarnianymi (dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu), są: pył, tlenek azotu, amoniak oraz niemetanowe lotne związki organiczne (NMLZO).

Wielkość emisji zanieczyszczeń powietrza z działalności rolniczej pochodzi m.in. z hodowli zwierząt, upraw, nawożenia, pracy maszyn rolniczych. Intensyfikacja upraw, mechanizacja oraz adaptacja nieużytków rolnych wymaga stosowania coraz większej ilości pestycydów i nawozów sztucznych, które są stosowane w formie rozpylania. Ponadto, na terenie powiatu zlokalizowanych jest kilkanaście dużych instalacji chowu/hodowli drobiu, które również emitują zanieczyszczenia do powietrza, głównie pył i amoniak (największe wymienione zostały w tabelach powyżej).

W świetle danych WIOŚ zanieczyszczenia tego rodzaju powstające na terenie powiatu kutnowskiego stanowią jedno z najwyższych emisji zanieczyszczeń z działalności rolniczej w województwie łódzkim. Według ustaleń WIOŚ jednymi z najistotniejszych problemów na terenie powiatu zaobserwowanych w 2017 roku są uciążliwości zapachowe związane z hodowlą zwierząt oraz przechowywaniem i stosowaniem nawozów naturalnych i osadów ściekowych.

Na terenie powiatu kutnowskiego, w Kutnie przy ul. Kościuszki 26, zlokalizowana jest stacjonarna stacja pomiaru manualnego (kod stacji: LdKutnKosciu). Stacja dokonuje pomiaru manualnego, który wskazuje poziom zanieczyszczenia powietrza w wyniku emisji powierzchniowej oraz liniowej.

Tabela 8 Wyniki pomiarów dobowych - stacja pomiaru manualnego w Kutnie, ul. Kościuszki 26 (Źródło: WIOŚ).

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom dopuszczalny lub docelowy substancji w powietrzu	Dopuszczalna ilość przekroczeń w roku kalendarzowym	Uśrednione wyniki pomiarów w 2017 r.
PM10	24 godziny	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	35 razy	47 przekroczeń
	rok kalendarzowy	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	-	33,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Benzo(a)piren	24 godziny	-	-	3,3 1ng/m ³

BaP(PM10)	rok kalendarzowy	1 ng/m ³	-	2,72 ng/m ³
-----------	------------------	---------------------	---	------------------------

W 24-godzinny okresie uśrednienia stacja pomiarowa zlokalizowana w Kutnie przy ul. Kościuszki odnotowała w 2017 roku dla pyłu PM10 47 przekroczeń poziomu dopuszczalnego, tj. powyżej dopuszczalnej ilości 35 przekroczeń poziomu 50 µg/m³. Średnia rocznych pomiarów wynosi 33,2 µg/m³, a zatem nie został przekroczony poziom 40 µg/m³. W 2017 roku przekroczony został, podobnie jak w latach wcześniejszych, dopuszczalny poziom benzo(a)pirenu.

Tabela 9 Wyniki pomiarów miesięcznych – pomiary pasywne, wspomagające monitoring jakości powietrza w 2016 r. (Źródło: WIOŚ).

Lokalizacja stanowiska pomiarowego	Średnie wyniki pomiaru SO ₂ [µg/m ³]			Średnie wyniki pomiaru NO ₂ [µg/m ³]		
	lato	zima	rok	lato	zima	rok
Kutno, ul. Wschodnia 6	3,5	4,5	4,0	12,3	19,9	16,1
Kutno, ul. Zamenhofa 1	3,5	8,2	5,9	19,1	27,8	23,4
Kutno, ul Skłęczkowska 25	3,5	7,4	5,4	15,6	20,2	17,9
Krośniewice, ul. Norwida 1	4,3	13,2	8,7	11,0	20,8	15,9
Krośniewice, ul. Kutnowska	4,2	11,4	7,8	12,2	20,8	16,5
Żychlin, ul. Sienkiewicza	3,8	17,4	10,6	10,8	20,8	15,8

W oparciu o roczną ocenę jakości powietrza w 2017 r. stwierdzono, że w całym województwie łódzkim jedynie w 4 gminach nie występują obszary przekroczenia poziomu dopuszczalnego B(a)P w pyłe PM10, wśród nich jest gmina Łanięta.

Na obszarze całego województwa występowały przekroczenia poziomu celu długoterminowego stężenia ozonu.

Na terenie powiatu kutnowskiego w 2017 roku stwierdzono występowanie obszarów przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów substancji w powietrzu określonych wg kryteriów dla ochrony zdrowia.

Na podstawie obliczeń z użyciem matematycznego modelowania jakości powietrza nie stwierdzono występowania na terenie powiatu kutnowskiego przekroczenia poziomów

dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu, według kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin.

Na mocy uchwał Sejmiku Województwa Łódzkiego: Uchwały Nr XXXV/690/13 z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej o kodzie PL1002. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2013 r., poz. 3471) zmienionej uchwałami Nr XLII/778/13 z dnia 25 listopada 2013 roku, (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 106) i Nr LIII/945/14 z dnia 28 października 2014 roku, (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 4557) oraz Uchwały Nr LIII/964/14 z dnia 28 października 2014 roku w sprawie planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomu alarmowego i poziomu docelowego ozonu przyziemnego oraz ograniczania skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 4487) powiat kutnowski objęty został ww. programami w zakresie emisji pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu, zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz ozonu

Działania podejmowane przez jednostki samorządów lokalnych, zarządców dróg i inne podmioty mają za zadanie zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, poprzez realizację między innymi przedsięwzięć polegających na:

- likwidacji lokalnych kotłowni,
- wykonaniu lub modernizacji wewnętrznych instalacji c.o. i c.w.u.,
- zastąpieniu aktualnych źródeł ciepła źródłami o wyższej sprawności wytwarzania ciepła,
- zastępowaniu kotłów opalanych węglem na kotły opalane paliwem ekologicznym, np. gaz, olej,
- zastosowaniu odnawialnych źródeł energii,
- wprowadzaniu zieleni izolacyjnej,
- prowadzeniu akcji edukacyjnych,
- budowie i modernizacji dróg i parkingów.

Wszystkie gminy z terenu powiatu kutnowskiego posiadają uchwalone przez samorządy gminne Plany gospodarki niskoemisyjnej.

Z uwagi na fakt, że niemal we wszystkich gminach województwa łódzkiego stwierdzono przekroczenia obowiązujących norm odnośnie jakości powietrza, mając na uwadze Rozporządzenie Komisji (EU) 2015/1185), Sejmik Województwa Łódzkiego 24 października 2017 r. przyjął uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze

województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, tzw. uchwałę „antysmogową”, (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2017r., poz. 4549), która weszła w życie 1 maja 2018 r.. Począwszy od tej daty:

1. wszystkie montowane kotły powinny spełniać wymagania dotyczące efektywności energetycznej i wielkości emisji określone w Rozporządzeniu Komisji (EU) 2015/1189;
2. nie będzie można spalać paliw najgorszej jakości, czyli:
 - paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi powyżej 15%, z wyjątkiem paliw o wartości opałowej nie mniejszej niż 24 MJ/kg oraz zawartości popiołu nie większej niż 12%,
 - węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
 - mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
 - zawierających biomasę stałą o wilgotności powyżej 20%.

Przepisy uchwały dla kominków i pieców zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2022 r.. Przewidziane zostały przepisy przejściowe, dające czas na dostosowanie się do nowych regulacji, w tym:

- dopuszczono możliwość eksploatacji kotłów spełniających wymagania klasy 5 według normy PN-EN 303-5:2012, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., do czasu tzw. śmierci technicznej urządzenia,
- dla kotłów pozaklasowych, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., określono czas wymiany do 1 stycznia 2023 r.,
- dla kotłów spełniających wymagania klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., określono czas wymiany do 1 stycznia 2027 r.,
- dla kominków i pieców, których eksploatację rozpoczęto przed 1 maja 2018 r., określono czas wymiany lub dostosowania instalacji do 1 stycznia 2025 r.,
- dla instalacji zainstalowanych w budynkach podłączonych do sieci ciepłowniczej okresy dostosowawcze zostały skrócone:
 - dla kotłów - do 1 stycznia 2020 r.,
 - dla kominków i pieców - do 1 stycznia 2022 r..

– Hałas

Na terenie powiatu kutnowskiego hałas występujący w środowisku można podzielić na dwie kategorie: hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy) oraz hałas przemysłowy (pochodzący od urządzeń i instalacji przemysłowych).

W ramach prowadzonego Państwowego Monitoringu Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi w 2013 roku wykonał pomiary hałasu na terenie miasta Kutna w przedstawionych poniżej punktach pomiarowych, rozlokowanych w obrębach zabudowy wielo – i jednorodzinnej z usługami, na odcinkach objętych pomiarem znajdował się również szpital, obiekty sportowe oraz szkoła. Z niżej przedstawionych tabel wyraźnie wynika, że poziom hałasu w badanych miejscach jest ściśle związany z natężeniem ruchu pojazdów.

Tabela 10 Punkt pomiarowy poziomego hałasu w Kutnie K1 – ul. Toruńska (Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim”, Łódź 2014 rok).

Lp.	Data pomiaru	Zmierzone poziomy hałas			Pora doby	Natężenie ruchu		
		LAeqD16	LAeqW	LAeqN		lekkie	ciężkie	razem
		[dB]				[pojazdy/T]		
1	12/13.06.2013	62,2	62,4	56,2	dzień	10249	1826	12075
					noc	453	47	500
2	13/14.06.2013	63,2	64,6	55,1	dzień	12236	2527	14763
					noc	474	52	526
3	14/15.06.2013	61,4	61,0	56,5	dzień	9129	1315	10444
					noc	527	79	606
4	15/16.06.2013	60,0	61,9	53,7	dzień	9084	1669	10753
					noc	478	18	496
5	16/17.06.2013	61,4	60,9	56,6	dzień	9046	1751	10797
					noc	489	94	583
6	20/21.07.2013	63,1	62,3	55,9	dzień	6637	1176	7813
					noc	371	58	429
7	21/22.07.2013	61,2	61,7	56,2	dzień	8104	1632	9736
					noc	371	42	413
8	22/32.07.2013	62,9	62,5	57,0	dzień	7521	1882	9403

					noc	467	36	503
9	4/5.09.2013	64,0	62,7	56,0	dzień	5152	2148	7300
					noc	258	63	321
10	5/6.09.2013	64,5	63,4	55,5	dzień	7579	2363	9942
					noc	247	51	298
11	6/7.09.2013	64,3	62,5	55,9	dzień	5557	2006	7563
					noc	325	72	397
12	7/8.09.2013	61,8	62,1	57,0	dzień	7488	2148	9636
					noc	708	19	727

Tabela 11 Punkty pomiarowe poziomu hałasu w Kutnie K2 –K5 (Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim”, Łódź 2014 rok).

Punkt pomiarowy	Data pomiaru	Pora doby	L_{Aeq} [dB]	Natężenie ruchu [pojazdy/T]	Udział pojazdów ciężkich [%]
ul. Łąkoszyńska	20-21.06.2013r.	dzień	62,7	63338	11,8
		noc	54,8	573	10,5
ul. Grunwaldzka	27-28.06.2013r.	dzień	63,2	3002	6,6
		noc	52,3	141	18,4
ul. T. Kościuszki	01-02.08.2013r.	dzień	61,9	3222	9,2
		noc	54	254	8,3
ul. Łęczycka	22-23.10.2013r.	dzień	65,6	7672	45,6
		noc	57,8	464	14,2

Dla terenów zabudowy jednorodzinnej z usługami oraz terenów z zabudową wielorodzinną zlokalizowanych wzdłuż ulic Łąkoszyńskiej i Grunwaldzkiej oraz terenów zabudowy jednorodzinnej leżących wzdłuż ulicy T. Kościuszki nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Przekroczenia zostały stwierdzone dla terenów zlokalizowanych wzdłuż ulicy Łęczyckiej. Dla terenów zabudowy jednorodzinnej z usługami przekroczenie w porze dnia wyniosło 0,6 dBi 1,8 dB dla pory

nocy. Dla terenu szkoły przy ul. Łęczyckiej wartość dopuszczalna dla pory dnia została przekroczona o 4,6 dB.

Od tej pory WIOŚ nie prowadził pomiarów hałasu w Kutnie, w ramach monitoringu, zatem trudno ocenić, czy w miejscach stwierdzonych przekroczeń stan uległ zmianie.

W ostatnich latach na obszarze województwa łódzkiego powiększyła się sieć drogowa o kolejne drogi krajowe o dużym natężeniu ruchu pojazdów, należą do nich: autostrada A2, odcinek autostrady A1 oraz odcinek drogi ekspresowej S8 i S14 - przez powiat kutnowski przebiega autostrada A1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przekazała WIOŚ w 2018 roku mapę akustyczną dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa łódzkiego. Z opracowań tych wynika, że w powiecie kutnowskim ok. 1100 osób narażonych jest na ponadnormatywny hałas w porze dziennej, a 900 osób w porze nocnej. Z przedstawionego opracowania wynika, że największa ilość powierzchni, lokali i ludzi narażona jest na hałas od analizowanych dróg krajowych w przedziałach niskich przekroczeń do 10 dB. Dla hałasu od analizowanych dróg krajowych większe przekroczenia notowane były w porze nocy dla wszystkich poziomów dźwięku na co wpływ mają niższe poziomy dopuszczalne hałasu.

Na poziom hałasu kolejowego przyczynia się w głównej mierze stopień zużycia szyn, rodzaj, długość, stan techniczny taboru kolejowego czy prędkość jazdy pociągów. Hałas generowany jest również poprzez ruszanie i zatrzymywanie się pociągów. Sieć kolejowa na terenie województwa łódzkiego jest dobrze rozbudowana, a przez powiat kutnowski przechodzi m.in. jedna z głównych linii kolejowych w Polsce (nr 3) - transeuropejska linia kolejowa relacji Paryż – Moskwa. Zarządca linii kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w 2017 roku przekazał WIOŚ, jak również Staroście Kutnowskiemu, mapę akustyczną dla odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie na terenie województwa łódzkiego.

W opracowaniu określono zasięgi niekorzystnych oddziaływań akustycznych linii kolejowych, oszacowano liczbę lokali i mieszkańców ekspozowanych na hałas kolejowy w przedziałach wartości poziomu LDWN i LN, a także powierzchnię tych obszarów. Opracowaniem obejmuje odcinek linii kolejowej nr 3 przebiegający przez powiat kutnowski. Na podstawie opracowania zauważyć można, iż przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku stwierdzono w pięciu punktach pomiarowych, przy czym w dwóch przypadkach przekroczenia odnotowano na terenie powiatu kutnowskiego – w Krzesinie w porze nocy oraz w Pniewie Małym zarówno w porze dziennej jak i nocnej.

Aktualnie trwają zakrojone na szeroką skalę prace modernizacyjne linii kolejowej nr 3, w tym na odcinku przebiegającym przez powiat kutnowski.

Hałas wytwarzany przez środki produkcji występuje zarówno w obiektach przemysłowych, jak też i na zewnątrz, przenikając do otoczenia z niedostatecznie izolowanych hal przemysłowych lub nieizolowanych i niewyciszonych maszyn. Hałas przemysłowy ma ograniczony lokalnie zasięg oddziaływania.

Instalacje przemysłowe posiadające pozwolenia zintegrowane prowadzą w cyklach dwurocznych badania hałasu w środowisku wynikającego z prowadzonej działalności. Na podstawie przedkładanych Staroście wyników pomiarów można stwierdzić, że standardy w zakresie emisji hałasu z tych instalacji są dotrzymywane.

Na podstawie opracowania WIOŚ w Łodzi z czerwca 2018 roku pn. „Ocena stanu klimatu akustycznego województwa łódzkiego na podstawie map akustycznych” stwierdzono, że w latach 2017 – 2018 w regionie, w tym na terenie powiatu kutnowskiego, dominującym źródłem hałasu był hałas drogowy, szczególnie na terenach zurbanizowanych. Zagrożenie tym hałasem związane było między innymi ze wzrostem gęstości sieci drogowej, liczby zarejestrowanych pojazdów, czy ograniczoną przepustowością ulic. Hałas kolejowy w analizowanym okresie czasu wywierał najmniejszą presję na środowisko. Z przedstawionych w ww. opracowaniu danych wynika, że najwięcej osób eksponowanych było na niewielkie przekroczenia wartości dopuszczalnych.

– Sieć gazowa

Dostęp do sieci gazowej posiadają gminy: miasto Kutno – 68,3 km, gmina Strzelce – 13 km, gmina Kutno – 11,5 km, gmina Krzyżanów – 4,3 km. Głównymi odbiorcami są gospodarstwa domowe oraz zakłady przemysłowe i usługowe. Mieszkańcy, którzy nie posiadają dostępu do gazu sieciowego korzystają z butli gazowych. Zapotrzebowanie w gaz przewodowy realizowane jest z przebiegających przez powiat kutnowski dwóch gazociągów wysokiego ciśnienia – DN 400 relacji Plock – Ostrów Wielkopolski i DSN200 relacji Kutno – Łowicz poprzez stacje redukcyjno –pomiarowe. Odbiorcy zaopatrywani są w gaz z sieci gazowej średniego ciśnienia.

– Ciepłownictwo

Na terenie miasta Kutno i miasta Żychlin funkcjonują sieci ciepłownicze, do których ciepło doprowadzane jest z dużych obiektów ciepłowniczych (Ciepłownia Miejska Nr 1

i Nr 2– ECO Kutno Sp. z o.o. i Ciepłownia Żychlin spółki Energa Kogeneracja Sp. z o.o.). Do sieci tych przyłączone są budynki wielorodzinne, użyteczności publicznej oraz część budynków jednorodzinnych. Na pozostałym terenie powiatu funkcjonują indywidualne źródła ciepła opalane węglem, olejem, gazem płynnym lub innymi paliwami stałymi.

– **Energia elektryczna**

Zaopatrzenie w energię odbywa się ze stacji transformatorowo – rozdzielczych 110/15 kV (GPZ) za pośrednictwem sieci elektroenergetycznej rozdzielczej SN-15 kV wyposażonej w lokalne stacje trafo, a następnie doprowadzane do odbiorców za pośrednictwem miejscowych linii niskiego napięcia 04/0,23 kV. Istniejąca sieć elektroenergetyczna jest dobrze rozwinięta, niemniej z uwagi na rosnące zapotrzebowanie na energię wymaga rozbudowy i modernizacji.

– **Energia odnawialna**

Według danych GUS za rok 2017 udział energii odnawialnej w produkcji energii ogółem w skali województwa wynosił 4,3%.

Energia wiatrowa

Na terenie powiatu kutnowskiego głównym źródłem energii odnawialnej jest energia pozyskiwana z siły wiatru. W latach 2007 – 2015 wydano 43 pozwolenia na budowę elektrowni wiatrowych, z czego większość została zrealizowana. Elektrownie wiatrowe znajdują się na terenie gmin (stan na rok 2018):

- Krzyżanów: 13 elektrowni (obręby geodezyjne: Żakowice, Różanowice, Krzyżanów, Pawłowice, Kaszewy Dworne, Wierzyki 8 szt. o mocy po 2,0 MW, 1 x - 2,05 MW, 3 szt. po 0,8 MW, 1 – 0,5MW),
- Nowe Ostrowy: 9 elektrowni (obręby geodezyjne: Mikształ, Grochówek, Grochów, Wołodrza – 6 szt. x 2,0 MW, 1 szt. 0,8 MW i 2szt. po 0,5 MW),
- Bedlno: 2 elektrownie (obręby geodezyjne: Zleszyn, Plecka Dąbrowa – moc 2,0 i 0,8 MW),
- Kutno: 1 elektrownia o mocy 1 MW (obręb geodezyjny Głogowiec),
- Strzelce: 8 elektrowni, (obręby geodezyjne: Zaranna, Holendry Strzeleckie, Wola Raciborowska, Janiszew, Długoleśka - jedna elektrownia wiatrowa o mocy 2,0 MW, 2 szt. – 1,0 MW, 2 – 0,9MW, jedna – 0,6 MW, 2 szt. – 0,5 MW),
- Oporów: 4 elektrownie po 2 MW (obręby geodezyjne: Podgajew, Gajew, Szymanówka),
- Dąbrowice: 13 elektrowni o mocy 3MW każda (obręby geodezyjne Dąbrowice, Baby),

- Krośniewice – 3 elektrownie, w tym, 2 po 2MW i 1 – 1,7 MW (obręb geodezyjne: Teresin, Kajew, Jankowice)

Ponadto w trakcie realizacji jest inwestycja polegająca na budowie na terenie gmin Dąbrowice i Krośniewice kolejnych 13 elektrowni, po 3 MW każda.

Energia słoneczna

Powiat kutnowski znajduje się w strefie Polski centralnej, w której można otrzymać około 985kWh/m² z energii słonecznej.

Coraz powszechniej zarówno w inwestycjach dotyczących obiektów publicznych jak i prywatnych stosowane są kolektory słoneczne. Przykładem takich inwestycji jest zakrojona na szeroką skalę akcja, która miała miejsce w latach ubiegłych (2012) w gminie Krośniewice, gdzie przy współudziale samorządu gminnego zainstalowane zostało ponad 600 kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych oraz 6 na hali sportowej. Ponadto instalacje słoneczne funkcjonują na budynkach użyteczności publicznej w gminach: Bedlno, Żychlin, Kutno, Oporów, Łanięta.

Wśród innych przykładów wykorzystania energii odnawialnej znajdują się lampy hybrydowe na ogniwa fotowoltaiczne i turbiny wiatrowe, coraz powszechniej wykorzystywane do oświetlania ulic i ciągów komunikacyjnych.

Ciepło Ziemi

Pompy ciepła są urządzeniami grzewczymi umożliwiającymi odbiór energii cieplnej z naturalnych źródeł i wykorzystanie jej na potrzeby ogrzewania budynków, ciepłej wody użytkowej czy klimatyzacji. Odbywa się to poprzez transport energii cieplnej ze źródła niskotemperaturowego, określanego jako tzw. dolne źródło ciepła na wyższy poziom energetyczny określany mianem górnego źródła ciepła, albo odbiornika.

W Starostwie Powiatowym w Kutnie w latach 2012 – 2018 roku przyjęto 23 zgłoszenia projektów geologicznych na wykorzystanie ciepła Ziemi. Pompy ciepła wykorzystywane są zarówno w budownictwie mieszkaniowym jednorodinnym jak i dla potrzeb grzewczych budynków użyteczności publicznej lub osób prawnych.

Energia z biomasy

Na terenie powiatu wykorzystywana jest również biomasa na cele grzewcze w gminach: Łanięta – piec c.o. o mocy 0,04 MW i Krośniewice – piec o mocy 850 kW.

Ponadto, w mieście Kutno funkcjonuje biogazownia spółki Enerbio Sp. z o.o., spółka wykorzystuje wytworzoną energię na własne potrzeby technologiczne.

– Promieniowanie elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne jest jednym z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Powstaje ono w wyniku działania zespołów sieci i urządzeń elektrycznych będących w powszechnym użyciu, obejmuje pola elektromagnetyczne w zakresie 0 – 300 GHz. Negatywny wpływ energii elektromagnetycznej przejawia się tak zwanym efektem termicznym, co może powodować zmiany biologiczne, np. zmianę właściwości koloidalnych w tkankach. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych i może powodować wystąpienie zaburzeń w organizmie, np. funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego, narządów słuchu i wzroku. Pola elektromagnetyczne nie są rejestrowane przez zmysły człowieka, co pomniejsza społeczną świadomość występującego w związku z nim zagrożenia.

Z punktu widzenia monitoringu środowiska najważniejszy jest zakres częstotliwości od 3 MHz do 300GHz. Dopuszczalne natężenie pola elektromagnetycznego dla danego zakresu wynosi $E=7$ V/m dla składowej elektrycznej i $S=0,1$ W/m² dla gęstości mocy.

Najliczniej rozlokowane są w powiecie kutnowskim stacje bazowe telefonii komórkowej, które pracują w zakresie częstotliwości 900/1800/2100 MHz.

W 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził badania natężenia pól elektromagnetycznych w powiecie kutnowskim, w wyznaczonych 6 punktach pomiarowych. Pojedynczy pomiar trwał 2 godziny, próbkowanie 10-sekundowe.

Tabela 12 Wykaz punktów pomiarowych natężenia pola elektromagnetycznego w powiecie kutnowskim w 2017 r. (Źródło: WIOŚ w Łodzi).

Miejscowość	Ulica	Data	$E_{\text{śr}}$ [V/m]	E_{max} [V/m]	S [W/m ²]
Żychlin	Pl. J.Pawła II	11.05.2017	<0,3	<0,3	<0,0002
Krośniewice	Pl. Wolności	07.06.2017	<0,3	<0,3	<0,0002
Kutno	Pl. Piłsudskiego	26.07.2017	<0,3	<0,3	<0,0002
Kutno	ul. Zamoyskiego ul. Tarnowskiego	02.10.2017	0,6	0,6	0,0043
Mikształ	-	31.07.2017	<0,3	<0,3	<0,0002
Wojszyce	-	27.11.2017	0,4	0,4	0,0007

Średnia wartość z 2 godzin pomiarów składowej elektrycznej przekroczyła dolną granicę oznaczalności w pionie pomiarowym w Kutnie na skrzyżowaniu ul. Zamoyskiego i ul. Tarnowskiego. Uzyskana średnia i maksymalna wielkość wyniosła 0,6 V/m, czyli ok. 9 % wartości dopuszczalnej. Wyniki pomiarów monitoringowych pokazują, że wartości natężenia PEM w 2017 roku utrzymywały się na niskich poziomach. W żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składowej elektrycznej $E=7\text{V/m}$, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Tak, więc na terenie powiatu kutnowskiego, nie są przekroczone dopuszczalne wartości składowej elektrycznej natężenia i pola elektromagnetycznego.

– **Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych**

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną i w ślad za nią - ustawą - Prawo wodne w wodach podziemnych wyodrębnia się ich jednolite części (JCWPd). Przez JCWPd rozumie się określoną objętość wód podziemnych występujących w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Teren powiatu kutnowskiego przynależy do trzech jednolitych części wód podziemnych JCWPd o następujących kodach:

- PLGW200063;
- PLGW200047;
- PLGW600062.

Zgodnie z danymi zawartymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016, poz. 1911) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967) jednolita część wód podziemnych JCWPd o kodzie PLGW200063, obejmująca swoim zasięgiem większość powiatu kutnowskiego oraz JCWPd - PLGW200047 obejmująca swym zasięgiem części gmin Łanięta i Strzelce graniczące z powiatem włocławskim i gostyńskim posiadają dobry stan chemiczny i ilościowy i nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. JCWPd o kodzie PLGW600062, zlokalizowana fragmentarycznie w gminie Krośnice i Dąbrowice przy granicy z powiatem kolskim – posiada słaby stan chemiczny, dobry stan ilościowy i jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r., poz. 2268 ze zm.) zlewnie poszczególnych rzek, przyporządkowano regionom wodnym. Powiat kutnowski położony jest w części w regionie wodnym Środkowej Wisły przyporządkowanego do obszaru dorzecza Wisły. 13 grudnia 2016 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911 ze zm.).

Warunki korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły zostały określone przepisami Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2015 r., poz. 1641).

Ponadto powiat kutnowski położony jest w części na obszarze regionu wodnego Warty. Region wodny Warty przyporządkowany jest do obszaru dorzecza Odry. 21 grudnia 2016 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967).

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911 ze zm.) wody powierzchniowe podzielone są na jednolite części wód (JCWP), z czego na terenie powiatu kutnowskiego znajdują się niżej wymienione JCWP rzeczne.

Ochnia od źródeł do Miłonki bez Miłonki o europejskim kodzie PLRW2000232721839. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania w zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Skrwa Lewa od źródeł do dopływu spod Polesia Nowego o europejskim kodzie PLRW200017275432. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie

odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Głogowianka o europejskim kodzie PLRW2000172721869. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to sztucznie zmieniona część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Przysowa o europejskim kodzie PLRW200017272449. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty, 2021 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie oceny rzeczywistego stanu i zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

Śludwia od źródeł do Przysowej bez Przysowej o europejskim kodzie PLRW200017272439. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego

dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Śludwia od Przysowej do ujścia o europejskim kodzie PLRW20002427249. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występują presje: komunalna, przemysłowa, rolnictwo. W programie działań zaplanowano działania obejmujące „przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy – Prawo wodne”, mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolniczej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dopływ spod Śleszyna Dolnego o europejskim kodzie PLRW200017272452. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia

działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Igła o europejskim kodzie PLRW200017272369. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to sztucznie zmieniona część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty, 2021 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie oceny rzeczywistego stanu i zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

Bzura od Kanału Tumskiego do Uchanki bez Uchanki o europejskim kodzie PLRW20002427253. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym poniżej stanu drobnego oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza i niska emisja. W celu ograniczenia presji niska emisja w programie działań zaplanowano działanie: weryfikacja programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolnictwa tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tych działań, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dopływ spod Psar o europejskim kodzie PLRW2000232723489. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część

wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: niezagrożona.

Malina o europejskim kodzie PLRW200017272289. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanie JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Moszczenica od dopływu z Besiekierza do ujścia o europejskim kodzie PLRW20001927229. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym poniżej stanu dobrego oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza i niska emisja. W celu ograniczenia presji niska emisja w programie działań zaplanowano działanie: weryfikacja programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolnictwa tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tych działań, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dopływ z Witaszewic o europejskim kodzie PLRW2000172721769. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu

środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Kanał Strzegociński o europejskim kodzie PLRW200017272169. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolne. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dopływ z Bożej Woli o europejskim kodzie PLRW2000172721892. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolne. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dopływ spod Waclawowa o europejskim kodzie PLRW20001727218529. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolne. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań

zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Miłonka o europejskim kodzie PLRW2000172721849. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występują presje: komunalna, przemysłowa, rolnictwo. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolniczej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które nie są wystarczające, aby zredukować tą presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. W związku z powyższym wskazano również działania uzupełniające, obejmujące (przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu). Zaplanowano także działania obejmujące „przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy – Prawo wodne”, mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Ochnia od Miłonki do ujścia o europejskim kodzie PLRW2000242721899. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym poniżej stanu dobrego oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępowania brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występują presje komunalna, przemysłowa, rolnictwo oraz presja niska emisja. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolniczej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. W programie działań

zaplanowano także działanie obejmujące przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy – Prawo wodne, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie presji komunalnej i przemysłowej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także działanie: weryfikacja programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tego działania, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dopływ spod Złotnik-Kutnowskich o europejskim kodzie PLRW200017272188. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Kanał Stradzewski o europejskim kodzie PLRW200017272329. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym dobrym oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona. Odstępstwo przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych, 2027 r. Uzasadnienie odstępstwa brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Zgodnie z rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz. 1967) wody powierzchniowe podzielone są na jednolite części wód (JCWP), z czego na terenie powiatu kutnowskiego znajdują się niżej wymienione JCWP rzeczne.

Rgilewka do Strugi Kiełczewskiej o europejskim kodzie PLRW6000171833249. Powyższa JCWP cechuje się stanem chemicznym poniżej stanu dobrego oraz stanem JCWP złym. Jest to naturalna część wód. Cel dla stanu/potencjału ekologicznego dobry oraz stanu chemicznego dobry. Rodzaj użytkowania JCWP rolna. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych: zagrożona.

– **Zagrożenie powodziowe**

Zagrożenie powodziowe na obszarze powiatu kutnowskiego nie jest zbyt duże, niemniej jednak powódź to najpoważniejsze z występujących w tym regionie zagrożenie naturalne, ze względu na fakt, że niesie ze sobą ryzyko powstania dużych strat w środowisku, mieniu, a w swojej gwałtownej formie może też zagrozić życiu i zdrowiu ludzkiemu.

Zjawiska powodziowe występują na przełomie okresu zimowego i wiosennego będąc wynikiem np. roztopów, bądź w okresie letnim będąc wynikiem ulewnych deszczy. Zagrożenie powodziowe dotyczy gmin położonych w dolinie rzeki Bzury oraz jej dopływów na terenie gmin: Bedlno, Oporów, Krzyżanów, Kutno, Nowe Ostrowy, Łanięta oraz miasta Kutno. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie sporządził w 2015 roku mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego dla niektórych rzek regionu Wisły, w tym dla rzeki Bzury (0-173 km), na których znalazły się tereny powiatu kutnowskiego znajdujące się w zasięgu rzeki Bzury. Z treści wyżej wymienionych dokumentów wynika, iż na obszarze powiatu kutnowskiego nie zostało zidentyfikowane ryzyko powodziowe na poziomie wysokim ani umiarkowanym. Dla rzeki Ochni opracowane zostało w latach wcześniejszych studium ochrony przeciwpowodziowej, nadal obowiązujące. Zgodnie z art. 166 ust. 1 ustawy z dn. 20.07.2017 r. - Prawo wodne ustalenia map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym należy stosować przy opracowywaniu m.in. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, w decyzjach o warunkach zabudowy oraz uzgadniać projekty określonych dokumentów planistycznych w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią z Wodami Polskimi.

Powyższy obowiązek obejmuje obszary szczególnego zagrożenia powodzią wynikające ze studium ochrony przeciwpowodziowej, dla których nie opracowano map zagrożenia powodziowego.

Mapy zagrożenia powodziowego w obrębie powiatu kutnowskiego znajdują się na stronie internetowej <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>. Planując potencjalne zagospodarowanie terenów aktualnie niezagospodarowanych należy bezwzględnie przestrzegać zarówno aktów planistycznych jak i dokonać analizy map znajdujących się na Hydroportalu, celem ograniczenia potencjalnych strat powodowanych powodzią.

– **Zagrożenie suszą**

Susza jest zjawiskiem naturalnym o charakterze tymczasowym. Definiowana jest jako znaczące w czasie oraz na dużym obszarze odchylenie od średnich wartości opadów (deficyt opadów), które może doprowadzić do suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i społeczno-ekonomicznej, w zależności od intensywności oraz czasu trwania deficytu opadów. Pod pojęciem suszy należy rozumieć cztery jej typy genetyczne: suszę atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną.

Susza atmosferyczna – określana jako niedostatek lub całkowity brak opadów. Susza atmosferyczna stanowi pierwszy etap suszy.

Susza rolnicza – kolejna faza, po suszy atmosferycznej, będąca efektem długotrwałych deficytów opadów. Podczas suszy rolniczej dochodzi do wysychania gleby, a co za tym idzie ograniczenia dostępności wody dla roślin.

Susza hydrologiczna (niżówki hydrologiczne) – zmniejszenie przepływu wody w rzekach, a w sytuacjach ekstremalnych wysychanie źródeł oraz cieków.

Susza hydrogeologiczna – kolejny etap rozwoju suszy, jej początkiem jest obniżenie zwierciadła wód podziemnych.

W ciągu ostatnich lat na terenie powiatu kutnowskiego susza obejmuje w różnym stopniu intensywności niemal cały obszar powiatu, powodując straty głównie w sektorze rolniczym.

Powiat kutnowski znajduje się w strefie bardzo niskich opadów. Zgodnie z informacją Ministerstwa Środowiska w północnym fragmencie województwa łódzkiego (a zatem m.in. na terenie powiatu kutnowskiego) prawdopodobieństwo wystąpienia opadów poniżej 400 mm rocznie wynosi 90%, w pasie północnym zidentyfikowano strefę o wysokim niedoborze wód w sezonie wegetacyjnym oraz strefę bardzo silnego pustynnienia w północno-zachodniej części regionu. Poza warunkami klimatycznymi

problem deficytu wód pogłębiają warunki hydrograficzne (tj. bardzo mała zdolność retencyjna zlewni, występowanie cieków o niewielkich przepływach, niewystarczająca liczba zbiorników retencyjnych oraz obiektów retencji korytowej) oraz występowanie obszarów intensywnego rolnictwa.

W tej sytuacji szczególnego znaczenia nabierają obiekty małej retencji, jako lokalne rezerwuary wody. W opracowaniu własnym Starostwa Powiatowego w Kutnie z 2017 roku pt. „Diagnoza gospodarowania wodami w powiecie kutnowskim” przedstawiono wykaz istniejących na terenie powiatu obiektów małej retencji ustalonych w oparciu o dane ewidencji gruntów i Programów: Małej Retencji dla Regionu Kutnowskiego z 2000 r., Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla woj. łódzkiego z 2005 r. z Aneksem z 2010r..

Zgodnie z tym wykazem takich obiektów (stawów, małych zbiorników określonych w ewidencji gruntów jako użytek Ws, wyrobisk wypełnionych wodą, itp.) jest 530.

– Gospodarka wodno-ściekowa

W powiecie kutnowskim woda dla celów komunalnych, jak i pozostałych, pozyskiwana jest poprzez pobór wód podziemnych, natomiast z powodu małej dyspozycyjności nie jest wykorzystywana woda powierzchniowa. Największy pobór wód służy zapewnieniom dostawy wody na cele komunalne, rozprowadzana jest ona do odbiorców poprzez komunalną sieć wodociągową. Z uwagi na często występującą wysoką zawartość związków mineralnych, gł. manganu i żelaza woda pobierana poprzez ujęcia wód podziemnych przed wtłoczeniem do sieci poddawana jest uzdatnianiu w stacjach uzdatniania wody.

Tabela 13 Pobór i zużycie wody w powiecie kutnowskim na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2017 r. (Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim za 2017 rok, WIOŚ w Łodzi, 2018r.).

Ogółem[dam ³]		Eksploatacja sieci wodociągowej [dam ³]		Produkcja[dam ³]		Rolnictwo i leśnictwo[dam ³]
Pobór	Zużycie	Pobór ^a	Zużycie ^b	Pobór	Zużycie ^c	Pobór/ zużycie ^d
9261	8087	7185	5648	2076	2439	-

a - pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci

b - bez zużycia wody do celów przemysłowych przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych

c - poza rolnictwem (z włączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem - z ujęć własnych

d - woda zużyta do nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych

W Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wykazano trzy aglomeracje wyodrębnione na terenie powiatu kutnowskiego. Są to – aglomeracja Kutno, w skład której wchodzi miasto Kutno i przylegające do niego fragmenty gminy Kutno włączone do systemu kanalizacyjnego miasta (Adamowice, Bielawki, Gołębiew Nowy, Gołębiew Stary, Malina, Stara Wieś, Woźniaków), aglomeracja Żychlin, którą tworzą miejscowości: Żychlin, Dobrzelin, Grabów i Pasieka i aglomeracja Krośniewice, w skład której wchodzi miasto Krośniewice, osiedle Głaznów i oczyszczalnia ścieków w Pawlikowicach. Zgodnie z danymi GUS za 2017 rok wielkość oczyszczalni komunalnych wyrażona w RLM wynosiła 366020, a z oczyszczalni ścieków (miejskich i wiejskich) korzystało 60978 osób.

Tabela 14 Przepływ i ładunki zanieczyszczeń ścieków odprowadzanych kanalizacją miejską w 2017 r.- powiat kutnowski (Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim za 2017 rok, WIOŚ w Łodzi, 2018r.).

Źródło ścieków w zlewni Bzury	Przepływ m ³ /rok	Ładunki zanieczyszczeń w Mg/rok				
		BZT5	ChZT(Cr)	Zawiesina ogólna	Azot ogólny	Fosfor ogólny
Kutno	5679351	27,4	190,5	28,5	47,8	1,1
Krośniewice	404514	2,2	12,4	3,7	-	-
Żychlin	440163	2,3	11,9	3,6	-	-

Ponadto, według danych GUS (stan na 31.12.2017 r.) w powiecie kutnowskim do gromadzenia nieczystości ciekłych wykorzystywane były zbiorniki bezodpływowe w ilości 5058 sztuk i funkcjonowało 6 stacji zlewnych. Ponadto eksploatowano 1614 szt. oczyszczalni przydomowych.

Tabela 15 Liczba ludności w gminach korzystająca z instalacji wodno-ściekowej (Źródło: Urząd Statystyczny w Łodzi).

Gmina	Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	Ludność korzystająca z instalacji do ogółu ludności (%)	
		wodociągowej	kanalizacyjnej
Bedlno	-	85,5	-
Dąbrowice	-	99,9	-
Krośniewice	4674	99,8	50,4
Krzyżanów	157	95,4	8,3
Kutno	2927	96,3	19,9

Łanięta	750	94,2	45
Miasto Kutno	44079	95,1	91,5
Nowe Ostrowy	1000	91,5	30,7
Oporów	-	86,7	-
Strzelce	800	93,6	17,5
Żychlin	7557	98	64,2

Poza oczyszczalnią komunalną na terenie powiatu funkcjonują liczne oczyszczalnie eksploatowane przez różne instytucje i podmioty gospodarcze, odprowadzające oczyszczone ścieki do wód lub do ziemi (rowów). W większości są to oczyszczalnie mechaniczno -biologiczne.

– Ryzyko awarii

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, spowodowane poważną awarią lub katastrofą naturalną, mogą wywoływać znaczne zniszczenia w środowisku lub pogorszenie jego stanu, a także stwarzać bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi.

Na terenie powiatu występuje ryzyko zaistnienia zagrożeń środowiska, które mogą być zarówno wynikiem katastrof wywołanych przez siły natury, jak również przez różnego typu awarie infrastruktury technicznej.

Zagrożenia będące następstwem katastrofy naturalnej na terenie powiatu kutnowskiego dotyczą zagrożeń powodziowych i pożarowych.

Zagrożenia pożarowe mogą wystąpić na obszarach leśnych, gdzie dominującym drzewostanem jest sosna charakteryzująca się wysoką palnością. Zagrożenie pożarowe zwiększa się w okresie wiosennym i letnim, zwłaszcza w wyniku braku prowadzenia prac pielęgnacyjno- porządkowych, tj. spowodowane zaleganiem ściętych i wysuszonych gałęzi, brakiem utrzymywania pasów przeciwpożarowych. Ponadto w ostatnich latach, ze szczególnym nasileniem w roku 2018, w całej Polsce, w tym również na terenie powiatu kutnowskiego, miały miejsce pożary nielegalnych, jak również legalnych składowisk odpadów oraz miejsc zbierania odpadów w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Sytuacja ta spowodowała zmiany w prawodawstwie, wprowadzenie których zaostrzyło wymogi przeciwpożarowe dla miejsc zbierania lub składowania odpadów.

Zagrożenia poważnymi awariami mogą wystąpić w instalacjach technologicznych, magazynowych lub w urządzeniach transportowych, w wyniku których następują: uwolnienie do otoczenia, wybuch lub pożar znajdujących się w tych obiektach dużych ilości niebezpiecznych substancji chemicznych. Awarie te mogą mieć katastroficzne skutki dla środowiska naturalnego.

Na terenie powiatu kutnowskiego znajdują się tzw. zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Awarie w tego typu zakładach mogą potencjalnie negatywnie wpływać na każdy składnik środowiska naturalnego.

Według statystyki zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii prowadzonej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wynika, że w 2017 roku sprawozdawczym na terenie powiatu kutnowskiego nie wystąpiło zjawisko tego typu awarii.

Tabela 16 Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na dzień 31.12.2017 r. (Źródło: GIOŚ).

Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj i sposób składowania substancji niebezpiecznych
Dystrybutor Gazu Propan – Butan Ryszard Kaniewski	Wierzbie 2a 99-300 Kutno	Propan- Butan C ₃ H ₈ . Trzy zbiorniki w części podziemne, w części naziemne o poj. 100m ³ , 83m ³ i 80m ³ . Rozlewnia i magazyn gazu płynnego – max.500 butli 11 kg, w sumie 5,5 t gazu propan- butan, 4 autocysterny, które mogą znajdować się na terenie bazy oraz pobliska stacja LPG.
SAGA-GAZ Sp. o.o. w Kutnie	ul. Walk n/Bzurą 4a 99-300 Kutno	Propan- Butan C ₃ H ₈ . Dwa zbiorniki naziemne o poj. 100m ³ i 45 m ³ . Magazyn butli 11 kg, na czas przeładunku autocysterna i cysterna kolejowa.

Należy również wspomnieć, iż mogą zdarzyć się awarie podczas transportu różnego rodzaju substancji niebezpiecznych. Usytuowanie powiatu kutnowskiego w centralnej części Polski i przebiegające przez powiat drogi krajowe 92 i 60 (układ wschód - zachód i północ – południe) oraz autostrada A1 zwiększają prawdopodobieństwo ich wystąpienia przy przewozie substancji niebezpiecznych transportem drogowym. Transport drogowy towarów niebezpiecznych niesie ze sobą możliwość zagrożenia dla środowiska i bezpieczeństwa użytkowników dróg. Awarie występujące w transporcie drogowym substancji niebezpiecznych mogą skutkować:

- utratą zdrowia lub życia dużej liczby osób znajdujących się w strefie zagrożenia,
- koniecznością natychmiastowej ewakuacji ludności z zagrożonych terenów,
- skażeniem powietrza, wody i gleby,
- degradacją środowiska naturalnego.

Istnieje również podobne zagrożenie w przypadku przewozu substancji niebezpiecznych transportem kolejowym.

Kolejne ryzyko wiąże się z transportem paliwa z wykorzystaniem rurociągów. Przez powiat kutnowski przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia: Zgierz – Gostynin jak i rurociąg paliwowy relacji Płock – Krośniewice – Uniejów – Ostrów Wielkopolski.

Innym źródłem ewentualnego ryzyka są stacje paliw mogące stanowić źródło wycieku do gruntu i wód podziemnych substancjami ropopochodnymi, jednakże w związku z zaostrzeniem przepisów prawa dotyczących zbiorników i stacji paliw ryzyko awarii zostało zmniejszone.

– **Gospodarka odpadami**

Uchwałą z dnia 20 czerwca 2017 roku nr XL/502/17 Sejmik Województwa Łódzkiego uchwalił Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028 (zwany dalej WPGO). W ww. Planie województwo łódzkie zostało podzielone na 3 regiony gospodarki odpadami komunalnymi - wszystkie gminy powiatu kutnowskiego wchodzą w skład regionu I. W WPGO wyszczególniono instalacje szczególnie ważne dla regionu. Zgodnie z funkcjonującym systemem gospodarki opadami komunalnymi, w każdym z wyznaczonych regionów powinna funkcjonować regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Instalacja taka, zlokalizowana jest w Krzyżanówku, gm. Krzyżanów, gdzie znajduje się także składowisko o randze regionalnego składowiska odpadów komunalnych. W tym samym miejscu zlokalizowana jest również regionalna instalacja do przetwarzania odpadów zielonych lub innych bioodpadów. Wszystkie trzy instalacje zlokalizowane w m. Krzyżanówek, gm. Krzyżanów prowadzone przez firmę Tonsmeier Centrum Sp. z o.o. Drugą instalacją o istotnym, ponad powiatowym znaczeniu, jest składowisko odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne wraz z instalacją do przetwarzania odpadów komunalnych w m. Franki, gm. Krośniewice, gdzie zgodnie z WPGO przewidziana jest rozbudowa składowiska we Frankach przeznaczonego do zastępczej obsługi regionu oraz nadanie mu statusu RIPOK.

– Instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP)

Na terenie regionu I funkcjonuje instalacja MBP w Krzyżanówku, gm. Krzyżanów oraz planowana jest modernizacja ciągu technologicznego części mechanicznej bez zmiany mocy przerobowej tej instalacji. Ponadto na terenie powiatu łowickiego trwa budowa nowej instalacji MBP w Piaskach Bankowych. Instalacje te będą pełniły również funkcję instalacji zastępczych wobec siebie m.in. na wypadek awarii. Łączna przepustowość instalacji w regionie w 2022 r. wyniesie 130 000 Mg/rok w części mechanicznej oraz 72 500 Mg/rok w części biologicznej. Założono, że masa zmieszanych odpadów komunalnych będzie z roku na rok coraz mniejsza, a jest to związane ze stopniowym wzrostem masy odpadów zbieranych selektywnie. Ponadto po zrealizowaniu inwestycji łączne moce przerobowe instalacji MBP będą przewyższać wytwarzaną masę zmieszanych odpadów komunalnych, jednak nadmiar mocy zostanie wykorzystany do doczyszczania frakcji odpadów zbieranych selektywnie, co umożliwi osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku i recyklingu wybranych frakcji materiałowych.

Tabela 17 Instalacja regionalna do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych – powiat kutnowski.

Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalację	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok]	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok]
Instalacja MBP w m. Krzyżanówek	Tonsmeier Centrum Sp. z o. o. ul. Łąkoszyńska 127 99-300 Kutno	80 000	33000

Od 01.07.2018 r., zgodnie z ustawą o odpadach, instalacjami zastępczymi dla instalacji regionalnych muszą być instalacje regionalne tego samego rodzaju. Sortownie, mające dotąd status instalacji zastępczych, są wykorzystywane do doczyszczania selektywnie zebranych odpadów za wyjątkiem odpadów o kodzie 20 03 01.

Tabela 18 Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych na terenie powiatu kutnowskiego, która pełniła funkcję zastępczą do obsługi regionu I do 30.06.2018 r.

Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalację	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Krośniewice	Sortownia odpadów zmieszanych w m. Franki	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krośniewicach ul. Paderewskiego 3, 99-340 Krośniewice	30 000

– **Instalacje do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownie)**

Na terenie regionu I obecnie funkcjonuje jedna instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownia) o statusie instalacji regionalnej o przepustowości 7 000 Mg/rok w Krzyżanówku. Przy zakładanym wzroście masy selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów konieczne będzie zwiększenie przepustowości kompostowni. W związku z tym planowana jest rozbudowa ww. instalacji - łączna przepustowość tej instalacji do 2022 r. wyniesie 15 000 Mg/rok.

Tabela 19 Regionalna kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów zbieranych selektywnie – powiat kutnowski.

Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalację	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Kompostownia w m. Krzyżanówek	Tonsmeier Centrum Sp. z o. o. ul. Łąkoszyńska 127 99-300 Kutno	7 000

– **Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne**

Na terenie regionu I istnieje składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o statusie instalacji regionalnej o wolnej pojemności 28851 m³ w Krzyżanówku (dane na dzień 31.12.2016r.). Wg WPGO pojemność ta nie jest wystarczająca do zagospodarowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w okresie objętym programem, w związku z czym wskazano konieczność rozbudowy instalacji o 250000 m³ oraz budowę składowiska w Piaskach Bankowych (pow. łowicki) o całkowitej pojemności 181082 m³.

Ponadto w regionie I planowana jest rozbudowa składowiska odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne we Frankach, gm. Krośnice o kolejną kwaterę o pojemności 135000 m³ oraz nadanie instalacji statusu RIPOK.

Na terenie powiatu kutnowskiego funkcjonuje jeszcze jedno składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowane w Żychlinie. Jest ono w większości wypełnione. Zgodnie z WPGO w wojewódzkim systemie gospodarowania odpadami pełni ono rolę zastępczej instalacji do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w regionie I.

Według danych GUS za 2017 rok powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne wynosiła 18,5 ha, a zrehabilitowana powierzchnia czynnych składowisk wynosiła 10 ha.

Ponadto w oparciu o aktualizację WPGO przyjętą uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego Nr IV/70/19 z dnia 26 lutego 2019r. w zakresie wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów dla zatrzymanych transportów odpadów jednym z takich miejsc na terenie województwa łódzkiego jest baza magazynowo – transportowa przy ul. Łąkoszyńskiej 127 w Kutnie zarządzana przez Tonsmeier Centrum Sp. z o. o..

– Odpady komunalne

Na podstawie danych GUS za 2017 r. w powiecie kutnowskim w ciągu roku zebrane (odebrane od wytwórców) zostały odpady komunalne w ilości 24385,93 ton, w tym z gospodarstw domowych 18770,70 ton i 5615,23 ton z innych źródeł (usługi komunalne, handel, mały biznes, biura i instytucje).

Z porównania udziału odpadów zebranych selektywnie do ogółu odpadów na podstawie danych GUS za 2017 rok wynika, że odpady zebrane selektywnie stanowiły 15,2%, a w przypadku odpadów pochodzących z gospodarstw domowych -16,2%.

Zebrane selektywnie papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne w stosunku do odpadów zebranych ogółem stanowią 6,2%.

Zestawienie odpadów komunalnych zebranych selektywnie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20 Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku na terenie powiatu kutnowskiego – dane za 2017 r (Źródło: GUS za 2017 r.).

Rodzaj odpadu	Ogółem (t)	Z gospodarstw domowych (t)	Z innych źródeł (t) [usługi komunalne, handel, mały biznes, biura i instytucje]
ogółem – wszystkie grupy razem	3702,81	3045,67	657,14
papier i tektura	132,98	5,85	127,13
szkło	1081,36	980,38	100,98
tworzywa sztuczne	293,41	272,05	21,36
metale	7,27	1,45	5,82
tekstylia	0,65	0,45	0,20
niebezpieczne	0,05	0,05	-
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	15,90	15,90	-
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	6,05	6,05	-

wielkogabarytowe	124,69	118,45	6,24
biodegradowalne	62,98	62,98	-
baterie i akumulatory	0,70	0,70	-
opakowania wielomateriałowe	0,23	0,23	-
zmieszane odpady opakowaniowe	1618,02	1300,91	317,11
pozostałe	364,57	286,27	-

Ponadto należy nadmienić, że w wielu placówkach zlokalizowanych na terenie powiatu kutnowskiego istnieją punkty zbierania i miejsca odbioru zużytych baterii i akumulatorów przenośnych – znajdują się one w wielu placówkach oświatowych, stacjach paliw oraz punktach handlowych zajmujących się sprzedażą tego typu asortymentu.

Według danych GUS za rok 2017 na terenie powiatu kutnowskiego wytworzono ogółem 122,6 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), z czego odzyskowi poddano 23,1 tys. ton. Ponadto na terenie powiatu działa 5 firm prowadzących stacje demontażu pojazdów.

– Sieć drogowa

Stan infrastruktury na terenie powiatu jest zróżnicowany. Sieć drogową na terenie powiatu kutnowskiego tworzą ogólnodostępne drogi publiczne krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez powiat kutnowski przebiega autostrada A1, jedyna autostrada o przebiegu południkowym, przecinająca całe terytorium kraju. Łączna długość dróg krajowych będących w granicach powiatu wynosi 112,757 km, w tym 37,933 km to drogi dwujezdniowe.

Długość dróg wojewódzkich będących w granicach powiatu wynosi 40,261 km.

Łączna długość dróg powiatowych w powiecie kutnowskim wynosi 486,189 km, w tym: gmina Bedlno - 76,85 km, gmina Dąbrowice - 22,031 km, gmina Krośniewice - 16,834 km, gmina Krzyżanów - 45,171 km, gmina Kutno - 76,73 km, gmina miejska Kutno - 2,174 km, gmina Łanięta - 33,028 km, gmina Nowe Ostrowy - 41,891 km, gmina Oporów - 49,014 km, gmina Strzelce - 66,854 km, gmina Żychlin - 55,785 km.

Uzupełniającą infrastrukturą dróg powiatowych są drogi gminne i drogi miejskie.

Nowym elementem sieci transportowych, przyjaznym dla środowiska, sukcesywnie rozwijanym, są ścieżki rowerowe. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Łodzi, według stanu na koniec 2017 roku, ścieżek rowerowych jest łącznie 17,9 km w powiecie

kutnowskim, z czego: 0,4 km w gminie Krośnice, 1,6 km w gminie Kutno i 15,9 km w mieście Kutno.

– Sieć kolejowa

Powiat kutnowski jest korzystnie położony względem komunikacji kolejowej. Przez obszar powiatu przebiegają 4 czynne, zelektryfikowane, normalnotorowe linie kolejowe.

Tabela 21 Główne linie kolejowe przebiegające przez powiat kutnowski (Źródło: „Strategia Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015- 2020”).

Nr linii kolejowej	Kierunek trasy	Opis linii kolejowej
3	z Warszawy Zachodniej przez Kutno, Konin, Poznań Główny w kierunku Frankfurtu nad Odrą	Dwutorowa linia magistralna stanowiąca część głównego międzynarodowego korytarza transportowego E20.
16	z Łodzi Kaliskiej w kierunku Kutna	Jednotorowa linia o znaczeniu państwowym.
18	z Kutna przez Włocławek, Toruń Główny, Bydgoszcz Główną w kierunku Piły Głównej	Dwutorowa linia o znaczeniu państwowym.
33	z Kutna przez Płock w kierunku Brodnicy	Linia jednotorowa o znaczeniu państwowym.

W przypadku braku realizacji projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku”, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić w dłuższym horyzoncie czasowym pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu może najprawdopodobniej przyczyniać się do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorząd i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku” przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów pozostających pod presją szkodliwego

oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- postępujący wzrost powierzchni terenów zdegradowanych,
- pogorszenie się klimatu akustycznego,
- spowolniony proces osiągania dobrego stanu wód, poprzez brak rozbudowy systemów oczyszczania ścieków,
- nieefektywne wykorzystanie zasobów naturalnych z powodu braku zwiększenia efektywności energetycznej.

Istotne skutki negatywne mogą wystąpić również w sferze społecznej i gospodarczej. W ujęciu ogólnym, w przypadku odstąpienia od realizacji projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku” nie będzie następowała kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców. Brak realizacji wyznaczonych w programie działań inwestycyjnych, dotyczących budowy infrastruktury, w tym służącej ochronie środowiska może spowodować negatywne skutki dla gospodarki i (pośrednio) środowiska, objawiające się wzrostem bezrobocia, zmniejszeniem liczby miejsc pracy, zanieczyszczeniem wód, gleb i powietrza (systemy ogrzewania i systemy ciepłownicze, niedrożne układy komunikacyjne).

Podsumowując, można stwierdzić, iż pożądanym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji zadań zapisanych w projekcie „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku”.

7. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych

Pogarszający się stan nawierzchni dróg oraz wzrost natężenia ruchu drogowego i dużego udziału pojazdów ciężkich w strukturze ruchu drogowego powodować będzie wzmożoną emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz wzrost natężenia hałasu stanowiąc potencjalne zagrożenie. Drugi problem stanowi pogorszenie jakości stanu powietrza w obszarach zabudowanych spowodowane emisją powierzchniową pochodzącą z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni węglowych w sezonie grzewczym.

Kolejny problem stanowi niekorzystny dla środowiska sposób rozwoju budowy sieci kanalizacyjnej w stosunku do wodociągowej, jak również niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w tym zakresie stanowi potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych.

W odniesieniu do potencjalnego zagrożenia dla obszarów chronionych wynikającego z działań w zakresie projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku”, należy rozważyć ewentualne konflikty między siecią NATURA 2000 oraz obszarowymi formami ochrony przyrody (rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu itp.), a lokalizacją nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dzięki pełnej informacji o rozmieszczeniu sieci Natura 2000 możliwe jest uniknięcie konfliktów na etapie opracowywania szczegółowej lokalizacji poszczególnych inwestycji w skali regionalnej.

Zaleca się, aby nowoprojektowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, realizowane w ramach projektu programu lokalizowane były poza obszarowymi formami ochrony, w związku z czym konfliktowe położenie oraz ewentualne negatywne oddziaływanie na obszary podlegające ochronie ze względu na szczególne walory przyrody nie będzie występowało.

Na terenie powiatu kutnowskiego wśród form ochrony przyrody zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 ze zm.) występują: pomniki przyrody, 4 rezerваты przyrody, 2 Obszary Chronionego Krajobrazu: Pradolina Warszawsko-Berlińska i Przysowy oraz cztery obszary Natura 2000: Dąbrowa Świetlista w Pernie o kodzie PLH100002, Pradolina Bzury - Neru o kodzie

PLH100006, Pradolina Warszawsko – Berlińska o kodzie PLB100001 i Doliny Przysowy i Słudwi o kodzie PLB100003.

Dla ww. obszarów Natura 2000 ustanowiono plany zadań ochronnych:

- zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2016 r. poz. 1404 ze zm.);
- zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 18 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pradolina Bzury-Neru PLH100006 (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 1421 ze zm.);
- zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 26 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi PLB100003 (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2013 r., poz. 4131 ze zm.);
- zarządzenie Nr 32/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Dąbrowa Świetlista" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2013 r., poz. 3526).

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (budowa oczyszczalni ścieków, budowa / przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej), jak również przebudowa dróg. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji oraz zakazy i nakazy występujące na danej obszarowej formie ochrony.

Biorąc pod uwagę fakt, że przedsięwzięcia będą realizowane poza formami ochrony można stwierdzić, że ewentualne negatywne oddziaływanie na te formy raczej nie będzie występowało.

8. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Cele, kierunki interwencji i zadania określone dla powiatu kutnowskiego wynikają przede wszystkim z opracowanych i zatwierdzonych dokumentów wyższego szczebla, takich jak:

- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program ochrony środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024.

Program ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku oparty więc został o postanowienia wyżej wymienionych dokumentów oraz o postanowienia wynikające z dokumentów strategicznych, koncepcji i innych opracowań lokalnych, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów.

W przedmiotowym programie przedstawiono cele, kierunki interwencji i zadania dla powiatu kutnowskiego w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Ich realizacja złoży się na wypełnianie zadań określonych w programie ochrony środowiska województwa łódzkiego oraz innych dokumentów strategicznych, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju całego obszaru. Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych kierunków działań, powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań ekologicznych, które określono szczegółowo w harmonogramie realizacyjnym programu ochrony środowiska.

Wiele z zaproponowanych zadań w założeniu powinno być realizowanych właśnie przez Powiat Kutnowski lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie. Starostwo Powiatowe w Kutnie będzie w nich pełnić funkcje nadzoru działalności, będzie wspierać działalność w charakterze administracyjnym lub będzie to bezpośredni współudział, jedynie w konkretnych zadaniach będzie współfinansować lub finansować założone zadania.

Program ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku nawiązuje do dokumentów opracowywanych chociażby przez Ministerstwo Środowiska dotyczących projektu „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA”.

Głównym celem dokumentu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
- zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.

2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
- organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
- miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.

5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Program ochrony środowiska województwa łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 jest aktualizacją programu opracowanego w 2012 r. Jest to dokument strategiczny województwa zbierający wszystkie istotne kwestie związane z ochroną środowiska, opracowany zgodnie z dokumentami sektorowymi oraz dokumentami krajowymi. Dokument opisuje 10 obszarów interwencji, które odpowiadają poszczególnym komponentom środowiska lub obszarom mającym wpływ na stan środowiska. Opis każdego z obszarów składa się z opisu działań realizowanych w latach poprzednich, analizy stanu aktualnego środowiska, identyfikacji problemów jakie występują w danym obszarze, wyznaczeniu celów i działań zmierzających do poprawy stanu danego komponentu. Program ochrony środowiska województwa łódzkiego 2016 zawiera również opis działań z zakresu monitorowania postępu wdrażania tych działań poprzez zestaw odpowiednich wskaźników środowiskowych, czyli wartości określających poprawę lub pogorszenie stanu środowiska. W opisie każdego z obszarów znajdują się również zagadnienia horyzontalne, czyli aspekty które wymagają uwzględnienia w każdym komponencie. Zaliczamy do nich 4 tematy: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, monitoring oraz edukację ekologiczną.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym główne kierunki rozwoju województwa, zmierzające m.in. do zwiększenia konkurencyjności regionu łódzkiego oraz poprawy jakości życia jego mieszkańców poprzez wykorzystywanie potencjałów endogenicznych regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych, w oparciu o Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 i inne dokumenty programowe tj.: Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030, Plan Przeciwdziałania Depopulacji Województwa Łódzkiego.

Osie priorytetowe:

Oś priorytetowa I – Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy

Oś priorytetowa II – Innowacja i konkurencyjna gospodarka

Oś priorytetowa III – Transport

Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna

Oś priorytetowa V – Ochrona środowiska

Oś priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

Oś priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych

Oś priorytetowa VIII – Zatrudnienie

Oś priorytetowa IX – Włączenie społeczne

Oś priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Oś priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności

Oś priorytetowa XII – Pomoc techniczna

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych. Przedmiotowe dokumenty to:

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – przyjęta uchwałą Rady Ministrów Nr 157 z dnia 25 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020 (M. P. z 2012 r., poz. 882) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro. Fundusze UE mogą stanowić istotne źródło finansowania działań rozwojowych, wymagać jednak będą zaangażowania krajowych środków publicznych.

Zgodnie z dokumentem w najbliższych latach kluczowe będzie pogodzenie konieczności równoważenia finansów publicznych i zwiększania oszczędności, przy jednoczesnej realizacji rozwoju opartego na likwidowaniu największych barier rozwojowych, ale też rozwoju w coraz większym stopniu opartego na edukacji, cyfryzacji i innowacyjności. Szczególnie ważne będzie przeprowadzenie zmian systemowych, kompetencyjnych i instytucjonalnych sprzyjających uwolnieniu potencjałów i rezerw rozwojowych, a także środków finansowych.

ŚSRK wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. ŚSRK stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Ma to tym większe znaczenie, że w proponowanym w regulacjach prawnych modelu programowania europejskiej polityki spójności na lata 2014-2020 znacznie zmodyfikowano system programowania; nie występuje w nim dokument krajowy typu Narodowego Planu Rozwoju czy też Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia. ŚSRK tworzy, więc zasadnicze ramy dla interwencji strukturalnej w Polsce, podejmowanej w ramach poszczególnych polityk europejskich w kolejnym okresie programowania 2014-2020. Wzmacnia, zatem

znaczenie polityki spójności jako instrumentu realizacji celów narodowych, przy zachowaniu solidarności europejskiej.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, swoistych "wąskich gardeł", w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione będą stymulowały rozwój.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 – strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań. W systemie realizacji polityki rozwoju pełni rolę najważniejszego planu działania władz samorządowych.

„Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020”, uchwalona przez Sejmik Województwa Łódzkiego w styczniu 2006 roku, zakładała skoncentrowanie działań prorozwojowych w 14 obszarach priorytetowych zgrupowanych w 3 sferach:

- w sferze społecznej: wiedza i kompetencje, jakość życia, polityka społeczna, społeczeństwo obywatelskie,
- w sferze ekonomicznej: dostępność, baza gospodarcza, społeczeństwo informacyjne, obszary wiejskie, rynek pracy, wizerunek,
- w sferze funkcjonalno-przestrzennej: system osadniczy, ład przestrzenny, tożsamość regionalna, ochrona środowiska.

Dzięki wykorzystaniu dostępnych środków finansowych, krajowych, jak i zagranicznych, możliwa była m. in. poprawa sytuacji w zakresie dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej regionu, rozwój nowoczesnej bazy gospodarczej oraz zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji. Stało się to podstawą budowania sprawnego rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu a także wpłynęło na wzrost konkurencyjności województwa w skali kraju.

Duże znaczenie prorozwojowe odgrywały również główne działania skierowane bezpośrednio do obszarów wiejskich m. in.: poprawa wyposażenia technicznego wsi i gospodarstw rolnych, wspieranie rozwoju produkcji rolnej, przemysłu rolno-spożywczego oraz stymulowanie działalności pozarolniczej i procesów restrukturyzacji obszarów wiejskich. Wpłynęły one na zmniejszenie różnicowań i wyrównywanie szans rozwojowych w województwie a także pozwoliły na efektywne włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwoju regionalnego.

Działania podejmowane w sferze społecznej, m. in. w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, kultury, sportu, turystyki i rekreacji a także kształtowania społeczeństwa obywatelskiego i wzrostu integracji społecznej, przyczyniły się do podniesienia poziomu wykształcenia mieszkańców województwa, podniesienia poziomu jakości życia oraz zmniejszenia skali wykluczenia społecznego i wzrostu poziomu aktywności społecznej.

W sferze funkcjonalno-przestrzennej realizowano główne działania dotyczące m. in. ochrony środowiska. Odnotowano poprawę sytuacji województwa łódzkiego przede wszystkim w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami, co przyczyniło się do poprawy warunków życia mieszkańców regionu.

Strategia Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015- 2020 – to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd powiatu, który określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze powiatu. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności powiatu do standardów europejskich. Niniejszy dokument strategiczny daje również podstawę do opracowania i wdrożenia na terenie powiatu projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. W Strategii Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015-2020 powiat otrzymał nową misję oraz wizję rozwoju. Zmieniły się również zapisy na poziomie kierunków działań i celów strategicznych.

Cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach strategicznych wyższego szczebla zostały bezpośrednio, bądź pośrednio ujęte w programie ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku. Cele strategiczne określone na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym lub lokalnym to cele ogólne, teoretyczne, a w projekcie programu zostały one częściowo praktycznie dostosowane do lokalnej skali analizowanego dokumentu, do skali powiatu. W kierunkach rozwoju i planowanych działaniach, nawiązując pośrednio do celów wyższego szczebla, starano się wyznaczyć konkretne przedsięwzięcia i inwestycje lub zadania.

Zrównoważony rozwój, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, to *taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń*. Definicja ta wskazuje, iż środowisko

przyrodnicze pełni ważną rolę w postępie społeczno - gospodarczym państw, dlatego przy planowaniu celów i kierunków rozwoju, w tym celów polityki ochrony środowiska należy wziąć pod uwagę zasady gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego określone w dokumentach strategicznych wyższego szczebla.

9. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Program ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku jest dokumentem zawierającym opis zamierzeń mających na celu poprawę sytuacji w środowisku. Należy, zatem podkreślić, że ocena ma za zadanie przeanalizowanie ryzyka związanego z niewypełnieniem zaplanowanych zadań oraz wskazanie zagrożeń wynikających z niekorzystnego przebiegu realizacji zadań.

Ponadto należy podkreślić, że w przypadku przedmiotowego dokumentu, jakim jest program ochrony środowiska, jedynie część zadań ma charakter inwestycyjny. Żadne z zadań nie jest definiowane szczegółowo, co do zakresu i skali danego przedsięwzięcia, które pozwalałoby na prawidłową identyfikację oddziaływań, dlatego określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zaplanowanych w programie przy braku informacji o sposobie realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Z uwagi na fakt, że część zamierzeń inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie typowych oddziaływań i potencjalnych skutków.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (budowa oczyszczalni ścieków, budowa / przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej), jak również przebudowa dróg.

W zakresie poprawy stanu jakości powietrza należy dążyć do ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez eliminację wykorzystania paliw konwencjonalnych w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych. Działania takie pozwolą na eliminację zagrożenia zdrowia ludzi i ogranicza niszczenie fasad budynków.

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednio pozytywny wpływ na środowisko, ponieważ kształtowanie postaw proekologicznych odgrywa znaczącą rolę w ramach zapobiegania degradacji środowiska oraz ochrony przyrody.

Przedsięwzięcia wyznaczone do realizacji służą osiągnięciu wytyczonych celów. Podczas wykonywania prac realizacyjnych wystąpią oddziaływania na środowisko o charakterze lokalnym, krótkotrwałym lub chwilowym i mało znaczącym, które nie wywołają pogorszenia się stanu środowiska. Zadania przewidziane do realizacji ani ich skutki nie będą wykraczały swoim zasięgiem poza teren powiatu kutnowskiego gdzie będą realizowane.

Etap realizacji inwestycji związany jest głównie z intensyfikacją oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim inwestycji budowlanych, rozbudowy lub termomodernizacji budynków. Oddziaływania te są krótkotrwałe i występują na ściśle określonym obszarze, tam gdzie dana inwestycja ma być realizowana. Oddziaływania na tym etapie związane są głównie z przeprowadzaniem prac z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu, jak i specjalistycznych maszyn.

Wpływ na środowisko na etapie budowy będą miały:

- emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych,
- hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego,
- odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych, budowlanych oraz remontowych.

▪ **Wpływ na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego**

Ogólne ustalenia Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku wskazują, że jego realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza powiatu kutnowskiego. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Emisja z obszarów zabudowanych może negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców w przypadku, kiedy istniejąca zabudowa stwarza niekorzystne warunki pod względem warunków przewietrzania. Ważne jest, zatem planowanie nowej zabudowy pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, co powinno mieć

odzwierciedlenie w poszczególnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Biorąc pod uwagę, że komunikacja także stanowi źródło zanieczyszczeń na terenie powiatu kutnowskiego, konieczne jest podjęcie działań w zakresie reorganizacji i upłynnienia ruchu samochodowego. Inwestycje z zakresu przebudowy dróg także mogą wymagać przeprowadzenia osobnej oceny oddziaływania na środowisko. Należy wtedy przy ocenie oddziaływania ciągów komunikacyjnych na środowisko, przede wszystkim przeanalizować ich wpływ na zdrowie ludzi oraz zabudowę mieszkaniową pod kątem emisji zanieczyszczeń oraz hałasu.

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie występowało w trakcie większości prac zaplanowanych do realizacji. Spowodowane będzie ono dodatkową emisją spalin pochodzących z samochodów oraz maszyn używanych do prac, jak również emisją pyłów i gazów powstających w trakcie prac malarskich, spawalniczych oraz remontowych.

Prognozowane oddziaływania wdrożenia ustaleń projektowanego dokumentu są jednoznacznie pozytywne i obejmują:

- na poziomie lokalnym – poprawę jakości powietrza do oddychania,
- na poziomie ponadlokalnym – korzyści wynikające z ograniczenia zużycia energii i wykorzystania lepszych nośników, co przekłada się na mniejszą emisję zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych w miejscach jej wytwarzania.

▪ **Wpływ na środowisko wodne**

Zasoby wodne są cennym zasobem przyrodniczym, a jednocześnie są narażone na degradację ze względu na zanieczyszczenia oraz wyczerpywanie się tych zasobów. Zapisy programu, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi, powodowanego budową sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Przewiduje się, że ich realizacja powinna spowodować uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru.

Zaplanowane w projektowanym dokumencie inwestycje w zakresie rozwoju sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i budowy oczyszczalni ścieków powinny poprawić jakość pobieranych wód i utrzymać wysoki stopień oczyszczania ścieków na terenie powiatu, a tym samym także zmniejszyć emisję zanieczyszczeń wynikającą z funkcjonowania sieci.

Z dobrą jakością pobieranej wody łączy się rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ponieważ od jakości oczyszczonych ścieków wprowadzanych do środowiska zależy jakość wód podziemnych, a tym samym jakość ujmowanych wód dla ludności.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków powinny być w odpowiedni sposób zaprojektowane i wykonane, aby zapewnić dobrą jakość wód wprowadzanych do gruntu.

Cele oraz działania zapisane w programie ochrony środowiska w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko.

Na etapie realizacji ustaleń projektu dokumentu dochodziło będzie do wytwarzania ścieków, co związane będzie z bytowaniem pracowników zatrudnionych do prac budowlanych. Ścieki gromadzone będą w przenośnych sanitariatach, a następnie wyważone będą do oczyszczalni ścieków. Zagrożeniem dla jakości wód na etapie realizacji będą także sytuacje awaryjne polegające na wycieku płynów eksploatacyjnych ze stosowanych maszyn budowlanych oraz pojazdów. Zgodnie z przepisami szczegółowymi stosowane będą tylko sprawne techniczne maszyny i pojazdy. Zaplecze budowy usytuowane zostanie na utwardzonym terenie i wyposażone zostanie w sorbenty umożliwiające neutralizację ewentualnych wycieków. Zidentyfikowane rodzaje oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne będą miały przede wszystkim charakter oddziaływań pośrednich. Dzięki zastosowaniu odpowiednich rozwiązań oraz pod warunkiem przestrzegania przepisów szczegółowych, realizacja ustaleń projektu programu ochrony środowiska nie będzie w sposób znacząco negatywny wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych.

Przewiduje się, że realizacja zapisów przedmiotowego dokumentu nie powinna spowodować negatywnego oddziaływania na JCWP oraz JCWPd. Na etapie realizacji poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych mogą wystąpić oddziaływać w następującym zakresie:

- naruszenie powierzchni ziemi,
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

▪ **Wpływ na ludzi**

Realizacja działań zawartych w analizowanym dokumencie będzie wpływać zarówno na zdrowie jak i jakość życia mieszkańców powiatu kutnowskiego. Oddziaływanie to będzie miało charakter materialny i pozamaterialny. Im większe jest oddziaływanie na środowisko, tym większy jest wpływ na warunki, w jakich żyje człowiek. Szczególnie istotny z punktu widzenia organizmu człowieka jest stan wdychanego powietrza oraz

użytkowanej wody. Szkodliwe zmiany w tych komponentach (ich jakości) powodują u ludzi choroby i zaburzenia funkcjonowania organizmów. Wpływ negatywnych czynników środowiskowych na zdrowie ludzi jest uzależnione indywidualnie od ich odporności - często jego skutki ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach. Realizacja zadań / kierunków interwencji zawartych w Programie ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku przyczyni się głównie do poprawy jakości życia ludzi. Będzie to efektem przede wszystkim polepszenia jakości powietrza. Na komfort mieszkańców wpłynie też przebudowa sieci drogowej, która przełoży się na poprawę przepustowości dróg, a co za tym idzie skrócenie czasu podróży i rozładowanie emisji równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Realizacja zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji i zużycia energii (np. termomodernizacja), oprócz poprawy stanu jakości środowiska, w dłuższej perspektywie przyczyni się do uzyskania oszczędności w postaci mniejszych rachunków za energię.

Negatywnie oddziaływanie na ludzi może być związane z działaniami przeprowadzanymi w fazie realizacji inwestycji, mające charakter krótkotrwały, np. prace związane z budową lub remontem obiektów oraz z przebudową infrastruktury transportowej. Podczas przebudowy sieci komunikacyjnej mogą wystąpić zagrożenia dla ruchu pieszego i samochodowego oraz negatywny wpływ na komfort podróży mieszkańców na skutek zmiany organizacji ruchu. Dodatkowo emisja spalin z maszyn oraz unoszenie się pyłu wpłynie niekorzystnie na jakość powietrza wdychanego przez ludzi. Z pracami budowlanymi często też związana jest emisja hałasu, który przyczynia się do pogorszenia komfortu mieszkańców blisko położonych budynków, powodując m. in. ich stres i pogorszenie samopoczucia. Oddziaływanie to ma jednak charakter krótkotrwały. Z negatywnym oddziaływaniem na ludzi związana jest też późniejsza eksploatacja dróg – liniowe źródła hałasu i zanieczyszczeń powietrza, które będzie oddziaływać w sposób długotrwały.

Aby ograniczyć oddziaływanie wyżej opisanych elementów inwestycji na ludzi, należy wziąć pod uwagę odpowiednie prowadzenie robót budowlanych o możliwie najmniejszej emisji hałasu i zanieczyszczeń. W celu ograniczenia emisji hałasu mogącej mieć miejsce w trakcie eksploatacji dróg, należy zastosować nawierzchnie tłumiące hałas lub też ewentualnie ekrany akustyczne. Powinno się także stosować wysokosprawne urządzenia do oczyszczania gazów odlotowych w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ciągła edukacja społeczeństwa prowadzona w ramach wszelkich kampanii i szkoleń uwrażliwi społeczeństwo na kwestie środowiskowe.

- **Wpływ na powierzchnię ziemi**

Największa ingerencja w strukturę ukształtowania terenu następować będzie podczas prac budowlanych związanych z powstawaniem nowych obiektów, infrastruktury technicznej oraz sieci komunikacyjnej. Tego typu zmiany są związane z realizacją każdego rodzaju inwestycji budowlanych, uznaje się je więc za nieuniknione w procesie zagospodarowania i postępującej urbanizacji. Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie zatem miało miejsce w krótkim okresie czasu.

- **Wpływ na zwierzęta**

Pozytywne oddziaływanie na populację zwierząt będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Do polepszenia warunków życia i rozwoju zwierząt przyczyni się też poprawa jakości powietrza, na którą ukierunkowana jest część działań zawartych w Programie ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu kutnowskiego (jeśli nauki obejmą zagadnienia typowo przyrodnicze), również przyniesie korzystne efekty dla świata zwierząt, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan środowiska naturalnego, które ich otacza.

Negatywna w skutkach dla zwierząt będzie przede wszystkim realizacja inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury transportowej. Może się ona przyczynić do fragmentacji i niszczenia siedlisk, ograniczenia źródeł pokarmu oraz płoszenia zwierząt, a także do izolacji pojedynczych osobników, które będą się bały przekroczyć jezdnię. Ruch samochodowy przyczyni się też do zwiększenia liczby potrąconych zwierząt. Kolejnym negatywnym, ale krótkotrwałym oddziaływaniem na zwierzęta będzie realizacja działań polegających na budowie lub modernizacji budynków, która przede wszystkim będzie polegała na płoszeniu zwierząt i zaburzaniu tras przelotów ptaków oraz ewentualnym niszczeniu ich gniazd w budynkach poddawanych remontowi. Istotnym jest, aby przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą w takich obiektach. Proponowane jest także utworzenie siedlisk zastępczych (np. skrzynek dla nietoperzy, albo budek lęgowych) na czas prac remontowo-budowlanych. Należy też wziąć pod uwagę dobór odpowiedniego rodzaju oświetlenia drogowego, który odstraszy nietoperze.

- **Wpływ na rośliny**

Pozytywne oddziaływanie na rośliny będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Także poprawa

powietrza, będąca skutkiem wszystkich działań z zakresu ograniczania niskiej emisji, emisji z transportu samochodowego i zużycia energii, przyczyni się do poprawy warunków bytowych roślin. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu kutnowskiego również może przynieść korzystne efekty dla świata roślin, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan otaczającego ich środowiska naturalnego.

Realizacja wielu działań zawartych w programie, takich jak remont, modernizacja lub budowa nowych budynków niestety wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na roślinność, ponieważ występuje ona na terenach odkrytych i nie da się wykonać inwestycji infrastrukturalnych bez ingerencji w nią. W trakcie prac budowlanych następuje usuwanie roślinności z miejsc budowy, wycinka drzew, krzewów, co powoduje fragmentację lub niszczenie siedlisk przyrodniczych. Występuje też wykonywanie odwodnień, które wpływają na stosunki wodne, co może niekorzystnie działać na rośliny i siedliska zależne od wód. W trakcie eksploatacji dróg, wzdłuż tras rozprzestrzeniają się obce ekologicznie i geograficznie gatunki roślin, które mogą wypierać gatunki rodzime.

Aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko realizacji działań zawartych w programie, należy ustrzec się od degradacji siedliska oraz cennych gatunków roślin. Aby zminimalizować oddziaływania na rośliny należy maksymalnie ograniczyć wycinkę drzew i krzewów, zapewnić stosunki wodne i ciągi ekologiczne na podobnym poziomie jak dotychczasowy, a w razie zniszczenia siedlisk lub wycinki drzew – wykonać ponowne nasadzenia i odtworzenie siedlisk. Zalecenia te należy uwzględnić także przy budowie innych obiektów.

▪ **Wpływ na klimat**

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk związanych ze

zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in., wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego. Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża w miastach tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu. Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka

przestrzenna. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń progностycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

W szerszej skali realizacja ustaleń programu nie będzie miała wpływu na klimat oraz na znaczące zmiany występujących obecnie topoklimatów. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Ze względu na skalę przedsięwzięć, będzie to oddziaływanie właściwie pomijalne. W programie ochrony środowiska wprowadzono zadania związane z termomodernizacją i rewitalizacją budynków oraz montażem odnawialnych źródeł energii. Zadania te przyczynią się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego w gminie oraz ograniczenia spalania paliw kopalnych i emisji CO₂.

▪ **Wpływ na zabytki**

Wszystkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego przyczynią się do pozytywnego oddziaływania na zabytki, ze względu na ograniczenie emisji szkodliwych związków (np. dwutlenku siarki) do atmosfery, które niszczą elewacje budynków i innych obiektów. Oddziaływanie negatywne na zabytki mogą wyrzucić prace budowlane, takie jak rozbudowa lub budowa infrastruktury komunalnej, jeśli będą przebiegać przez tereny tych obiektów. Na zabytki negatywne oddziaływanie mają także drgania wynikające z prac budowlanych i użycia ciężkiego sprzętu, a także unoszenie się wtedy pyłu, który zanieczyszcza elewacje budynków.

▪ **Wpływ na dobra materialne**

Program ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program Ochrony Zabytków, Program Rewitalizacji). Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych. Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, ograniczenie niskiej emisji

będzie oczyszczać powietrze i opady atmosferycznego z zanieczyszczeń, co będzie pozytywnie wpływać na tkankę zabudowy. Także zainwestowanie w infrastrukturę techniczną powinno skutkować podwyższeniem standardów mieszkaniowych. Działania związane z pracami budowlanymi czy też remontowymi na obiektach traktowanych jako dobra materialne wpłyną pozytywnie na strukturę zabudowy oraz poprawią wygląd estetyczny jednostki. Ustalenia projektu dokumentu wpłyną więc neutralnie lub korzystnie na dobra materialne.

▪ **Wpływ na krajobraz**

Oddziaływania na krajobraz w ujęciu wizualnym będą miały miejsce zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji planowanych do realizacji zadań. Są one związane z pojawieniem się w przestrzeni nowych obiektów kubaturowych i infrastrukturalnych, zmianą ukształtowania terenu, a także przebudową istniejących obiektów oraz usunięciem drzew i krzewów. Większość zmian w krajobrazie będzie miała charakter stały. Zmiany w miejscach służących wyłącznie na potrzeby placu budowy, które nie będą wykorzystywane po oddaniu przedsięwzięcia do eksploatacji, będą miały charakter czasowy i odwracalny. Należy jednak podkreślić, że większość zaplanowanych inwestycji będzie realizowana na gruntach już zurbanizowanych i przekształconych, co nie powinno wpłynąć negatywnie na lokalny krajobraz.

Podczas projektowania inwestycji realizujących zadania zawarte w programie ochrony środowiska, należy uwzględnić konieczność wkomponowania planowanych obiektów w krajobraz. Należy również pamiętać o tym, aby nie zaburzyć obecnego krajobrazu. Można to osiągnąć poprzez maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu oraz stosowanie w miarę możliwości naturalnych materiałów (tj.: drewna, kamienia itp.).

Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających potencjalnie negatywne oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji;

- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Podsumowując można stwierdzić, że zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska i jakości życia mieszkańców powiatu kutnowskiego.

10. Rozwiązania chroniące środowisko

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (budowa oczyszczalni ścieków, budowa / przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej), jak również przebudowa dróg. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji.

Do działań ograniczających oddziaływanie można zaliczyć chociażby stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, jak również odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy. W przypadku realizacji nowych inwestycji należy unikać barier dla funkcjonowania przyrody jak również ograniczać presję na tereny wrażliwe. Z uwagi na nieodwracalny charakter przekształceń środowiska należy dokładnie rozważyć lokalizację inwestycji oraz zastosować rozwiązania techniczne przyjazne dla środowiska.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami, każda instalacja spełniać musi określone wymagania w stosunku do środowiska, co wyznacza standardy budowlane i konstrukcyjne.

Przez kompensację przyrodniczą rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesienie,

zadrzewienia lub tworzenie skupień roślinności prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. Warianty kompensacji przyrodniczej powinny być określone w ramach wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszczególnych przedsięwzięć. Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 ze zm.) decyzje te określają środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć, a w szczególności warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia negatywnych oddziaływań dla terenów sąsiednich a także w przypadku, gdy z oceny przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność jej wykonania. Skala wykonanych działań kompensacyjnych zależy od rodzaju wykonanych prac i skali ingerencji w środowisko.

Innym szczególnym przypadkiem kompensacji przyrodniczej, przewidywanym w prawie polskim, jest postępowanie kompensacyjne realizowane w przypadku, gdy przedsięwzięcie, wymagające wydania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, ma powstać na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy, jakości powietrza. Obligatoryjnym warunkiem wydania takiego pozwolenia jest zapewnienie odpowiedniej redukcji ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych przez inne instalacje zlokalizowane na tym obszarze. Zgodnie z art. 225 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r., poz. 799 ze zm.) *na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza, wyznaczonym w ocenie poziomów substancji w powietrzu, o której mowa w art. 89, przeprowadzonej przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, wydanie pozwolenia na wprowadzanie do powietrza substancji, dla której standard jakości powietrza został przekroczony, z nowo budowanej instalacji lub zmienianej w sposób istotny, jest możliwe, jeżeli zostanie zapewniona odpowiednia redukcja ilości tej substancji wprowadzanej do powietrza z innych instalacji usytuowanych na obszarze gminy, w której planowana jest budowa nowej instalacji lub dokonanie istotnej zmiany instalacji. Redukcja ilości substancji, może obejmować redukcję ilości substancji wprowadzanej do powietrza z instalacji spalania paliw stałych eksploatowanych w ramach zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami, usytuowanych na obszarze*

gminy, w której planowana jest budowa nowej instalacji lub dokonanie istotnej zmiany instalacji, poprzez sfinansowanie przez podmiot planujący budowę nowej instalacji lub istotną zmianę instalacji, trwałej likwidacji instalacji spalania paliw stałych eksploatowanych w ramach zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami. Redukcja ilości substancji, powinna być o co najmniej 30% większa niż ilość substancji dopuszczona do wprowadzania do powietrza z nowo zbudowanej instalacji lub z instalacji zmienionej w sposób istotny. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane dla innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym zostają cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania w zakresie, na jaki uczestnicy postępowania wyrazili zgodę. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane w wyniku postępowania kompensacyjnego traci ważność, jeżeli nie stanie się ono wykonalne w ciągu dwóch lat od jego wydania.

Działania zbliżone do działań kompensacyjnych wykonuje się także, gdy:

- stwierdzona zostanie szkoda w środowisku (w rozumieniu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 954 ze zm.)) i wydana zostanie decyzja o konieczności przywrócenia stanu środowiska,
- istnieje zagrożenie dla populacji gatunku chronionego (kiedy np. przenosimy populację gatunku zagrożoną przez inwestycję – w chwili obecnej najczęściej dotyczy to roślin i płazów).

Należy pamiętać, że naruszenie stanu siedliska gatunku rośliny lub zwierzęcia chronionego w Europie (Załącznik IV Dyrektywy Siedliskowej) także jest naruszeniem samej Dyrektywy – potrzeba ich ochrony oraz prowadzenia działań kompensacyjnych wynika, więc nie tylko z prawa krajowego, ale także wspólnotowego.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku jest dokumentem wspomagającym ten program, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem jego realizacji lub niepełną realizacją. W przypadku opracowywania Programu

ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku różne warianty kierunków interwencji i założonych celów ustanawia się na etapie tworzenia dokumentu, kiedy to w porozumieniu z władzami powiatu dochodzi się do konsensusu w zakresie planowanego systemu ochrony środowiska oraz zadań. Powszechnym kryterium wyboru oprócz efektów ekologicznych są względy finansowe. Ważne jest, zatem zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, znalezienie takiego rozwiązania, by przy określonych środkach finansowych uzyskać optymalny efekt ekologiczny. Zaproponowane w projekcie dokumentu działania i zadania zmierzają właśnie do poprawy środowiska i zdrowia mieszkańców powiatu kutnowskiego oraz stanowią rozwiązania optymalne. Powiat Kutnowski, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonał wyboru takich założeń, które umożliwią kształtowanie środowiska, jego ochronę lub stanowią pewne metody naprawcze przy jednoczesnym zagwarantowaniu stabilnego rozwoju gospodarczego.

Reasumując na etapie opracowywania dokumentu spośród licznych założeń alternatywnych zostały wybrane tylko takie, których realizacja umożliwi zrównoważony rozwój powiatu kutnowskiego.

Proponowane w ramach Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na środowisko, dlatego na etapie ich realizacji należy wybrać wariant (lokalizacyjny, konstrukcyjny, technologiczny bądź organizacyjny), który będzie w najmniejszym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto w zależności od lokalnej chłonności środowiska oraz występowania obszarów wrażliwych w rejonie przedsięwzięcia należy rozważyć wariant alternatywny.

Należy również pamiętać, że przedmiotowy dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

12. Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Ustawa Prawo ochrony środowiska zakłada sporządzenie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawienie go Radzie Powiatu oraz przekazanie go organowi wykonawczemu województwa.

System monitoringu realizacji i efektywności programu ochrony środowiska składa się z podstawowych elementów:

- monitoringu środowiska,
- monitoringu wdrażania zapisów programu ochrony środowiska, a także jego przygotowania, oceny i aktualizacji,
- monitoringu społecznego (odczucia i skutki),
- monitoringu, inspekcji i egzekucji leżące w zakresie zadań WIOŚ i innych instytucji.

Wdrażanie programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie: efektywności wykonania zadań; aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań; stopnia realizacji programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów; rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem; przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem; niezbędnych modyfikacji programu.

13. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Powiat Kutnowski nie jest położony w obszarze przygranicznym, a realizacja projektu Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku nie stworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mogłyby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach przedmiotowego programu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku nie wskazuje na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego na lata 2019 - 2020 z perspektywą do 2024 roku.

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu programu obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą skutków realizacji zadań / kierunków interwencji, jakie zostały zaproponowane dla powiatu kutnowskiego w zakresie ochrony środowiska (ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów, zasobów przyrodniczych oraz zagrożenia poważnymi awariami).

Jest ona dokumentem wskazującym na możliwe negatywne skutki oraz formułującym zalecenia dotyczące minimalizacji oraz przeciwdziałania tym negatywnym oddziaływaniom. Prognoza sporządzana dla potrzeb postępowania w sprawie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu programu ochrony środowiska (dokumentu określającego ogólne ramy realizacji dla kolejnych przedsięwzięć), powinna określać i oceniać skutki wpływu realizacji ustaleń tego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki dla stanu środowiska, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia lub wykorzystywania terenów, wskutek realizacji ustaleń programu. Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści dokumentu programu ochrony środowiska.

Przy sporządzaniu prognozy posługiwano się metodą opisową, która polegała na charakterystyce zasobów środowiska powiatu kutnowskiego, określeniu stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń. Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi ze Starostwa Powiatowego w Kutnie oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne. Zastosowano również metodę analityczną, która polegała na analizie proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest proekologiczny. Jednak realizacja niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem chwilowych, negatywnych oddziaływań środowiskowych.

Zapisy programu wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi powodowanego rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej oraz budową oczyszczalni ścieków. Cele oraz działania zapisane w programie w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mogą wystąpić na mniejszą skalę, występować raczej lokalnie, w krótkiej skali czasowej.

Ogólne ustalenia programu wskazują, że jego realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza ani obszaru miasta, ani jego otoczenia.

Proces urbanizacji i zagospodarowania terenu prowadzi niezmiennie do zajmowania przez zabudowę i tereny nieprzepuszczalne coraz większych powierzchni, będących dotąd terenami biologicznie czynnymi. Program zapewnia ochronę gleb oraz powierzchni szczególnie cennych pod względem przyrodniczym przez nadmiernym zainwestowaniem.

Program ochrony środowiska jako działania chroniące środowisko przed wpływem hałasu i pól elektroenergetycznych podaje głównie działania kontrolne, monitoring i przestrzeganie obszarów wolnych od zagospodarowania wokół miejsc narażonych na ekspozycję na te zagrożenia. Tym samym cele i zadania zapisane w programie ochrony środowiska w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę.

Na terenie powiatu kutnowskiego nie planuje się inwestycji, które mogą doprowadzić do wystąpienia poważnej awarii.

Jedynymi inwestycjami, których realizacja wymaga szczegółowej analizy wpływu na środowisko są: inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (budowa oczyszczalni ścieków, budowa / przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej), jak również przebudowa dróg, czyli przedsięwzięcia związane z podejmowaniem robót budowlanych, mogących naruszać stabilność poszczególnych komponentów środowiska oraz wywoływać uciążliwości odczuwalne dla mieszkańców.

Program ochrony środowiska nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego. Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu programu ochrony środowiska, takich danych nie można przedstawić, ponieważ

jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla powiatu kutnowskiego, określający ogólne ramy przedsięwzięć planowanych do realizacji na tym terenie.

Należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponencie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Zapisy programu odnoszą się tematycznie do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Biorąc pod uwagę lokalizację powiatu kutnowskiego, nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko. Program nie zawiera zapisów (ani nie stwarza możliwości), w wyniku których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Program ochrony środowiska jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla powiatu kutnowskiego drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska. W przypadku braku realizacji programu ochrony środowiska dla powiatu kutnowskiego, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji programu przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku.

Realizacja programu nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą mogły wymagać podjęcia takich działań.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu programu ochrony środowiska jest dokumentem wspomagającym projekt, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej ich realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach programu mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma zatem uzasadnienia z formalnego

i ekologicznego punktu widzenia. Na etapie sporządzania projektów do planowanych inwestycji można prowadzić wariantowanie przy wyborze technologii, zastosowanych materiałów, sposobu wykonania, terminu bądź konkretnego przebiegu prac inwestycyjnych.

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie programu ochrony środowiska wymaga stałego monitorowania realizacji zapisanych w tych dokumentach zadań oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitorowanie to winno stać się stałym zadaniem, przede wszystkim, władz Powiatu, które są odpowiedzialne za nadzorowanie wdrażania programu.

Zapisy programu odnoszą się do zapisów dotyczących ochrony środowiska dokumentów w skali regionu i kraju. Przy opracowywaniu programu korzystano i nawiązywano do zapisów zawartych w dokumentach strategicznych wyższego szczebla, takich jak: Strategia Rozwoju Kraju 2020, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Strategia Rozwoju Powiatu Kutnowskiego na lata 2015- 2020, Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie, Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020, Program ochrony środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 oraz Plan gospodarki odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2016 – 2022.